

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Representantskapsmøte
17.—18. november 1969

PROTOKOLL

over forhandlinger
i representantskapsmøte
17.—18. november
1969

*Redigert av LO's
presse- og informasjonskontor*

PROTOKOLL

over forhandlingar
i representantskapet
17.-18. november
1969

Redigert av L.O.
presse- og informasjonkontor

TAKERLISTE

INNHOOLD

	Side
Minnetale	5
Sakliste	6
Deltakerliste	6
Forretningsorden	9
Tilsetting av distriktssekretærer	10
Oppnevning av domsmannsutvalg	10
Hovedavtalen NAF—LO	11
Tariffrevisjonen 1970	19
Ordsiftet om tariffrevisjonen 1970	34
Representantskapets vedtak	51
Den økonomiske politikk	53

TALERLISTE

Andresen, Arne 41.
 Andresen, Leif 37, 38, 45, 49.
 Andresen, Thorleif 19.
 Aspengren, Tor 5, 6, 9, 10, 11, 16, 18,
 19, 34, 46, 49, 50.
 Axelsen, Olaf 43, 49.
 Bjordal, Håkon 45.
 Born, Arne 47.
 Enger, Sverre 34, 48, 50.
 Falao, Wernalf 39.
 Flesvig, Ole 36, 37.
 Flå, Kåre 16.
 Frotjold, Alf 17, 46.
 Hannestad, Fritz W. 43.
 Hansen, Kåre 44.
 Haraldseth, Leif 34, 46.
 Holthe, Ingolf 18, 44.
 Højdal, Odd 6, 10.
 Kalvik, Arild 47.
 Karlsen, Thorvald 47.
 Kristiansen, Willard 18, 35, 46.
 Langås, Reidar 38.
 Lerø, Olav 38.
 Li, Arne 34, 46.
 Mugaas, N. R 29.
 Nesset, Bjørn 36.
 Nilsen, Finn 42.
 Olsen, Georg Gram 18.
 Petersen, Age 47.
 Ravnøy, Kristoffer 34.
 Salomonsen, Finn 45.
 Sandal, Olav 40.
 Skau, Leif 46.
 Strand, Einar 10.
 Svendsen, Ruth 40, 45, 48.
 Totland, Otto 17, 25, 46, 49.
 Ødegaard, Håkon A. 40.
 Østli, Leif 41, 50.

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

holdt representantskapsmøte 17. og 18. november 1969. Møtet ble åpnet mandag 17. november kl. 11.00 i Folkets Hus, store sal, av formannen, *Tor Aspengren*, som først holdt denne minnetalen:

Vi skal først minnes noen av våre kamerater som er gått bort siden Kongressen i mai.

Tidligere formann i Norsk Kommuneforbund, *Viktor Jensen*, døde 17. august, bare en uke før han skulle fylle 70 år. Meldingen om hans bortgang kom som et sjokk. Like i forveien hadde vi truffet ham, og han syntes å være i god form.

Viktor Jensen hadde vært fastlønnet tillitsmann innenfor Kommuneforbundet siden før krigen, da han bl. a. var formann for forbundets stedsstyre i Oslo. Han vil være godt kjent fra sin illegale virksomhet i okkupasjonsårene, da var han en verdifull kurér og sørget for forbindelsen mellom de illegale faglige utvalg og LO-sekretariatet i Stockholm.

Etter krigen tok han opp igjen sitt virke som fastlønnet tillitsmann, ble forbundssekretær i 1946, nestformann i 1958 og forbundets formann i 1961. Han fratrådte med pensjon i 1966. I sin formannstid var han medlem av Sekretariatet.

Tidligere formann i Norsk Skotøyarbeiderforbund, *Ingvald Hansen*, døde 13. september, nær 64 år gammel. Også hans bortgang kom uventet på oss. Han hadde vært syk bare en kort tid, og vi hadde håpet å se ham i virksomhet igjen. Han hadde fratrådt som forbundsformann i forbindelse med sammenslutningen av forbundene innenfor bekledning, tekstil og skotøy, men hadde påtatt seg det krevende verv å være formann i Oslo Samvirkelag.

Ingvald Hansen var sterkt engasjert både i den politiske og faglige arbeiderbevegelse og i kooperasjonen. Han ble sekretær i Skotøyarbeiderforbundet i 1945, ble nestformann i 1948 og forbundsformann i 1955. Siden Kongressen i 1957 var han varamann til Sekretariatet, og i de siste årene deltok han fast i våre møter.

Tidligere revisor ved LO's revisjonskontor, *Leif Aanerud*, døde 11. september. Han hadde lang tjeneste bak seg i Landsorganisasjonen, idet han ble revisor allerede i 1935. Han fratrådte med pensjon i 1965. Ved siden av sitt arbeid i Landsorganisasjonen var han sterkt engasjert både politisk og faglig, og hadde hatt en rekke tillitsverv, blant annet innenfor Handel og Kontor.

Vi skal også minnes direktør *Jonn Caspersen*, som i mange år var formann i Norsk Folkehjelp. Han gjorde en verdifull innsats for fagbevegelsen på det humanitære og medisinske område.

Vi takker disse kameratene for helhjertet innsats for den sak de trodde på og som de viet en vesentlig del av sitt liv til. Vi lover å hedre deres minne ved å føre deres arbeid videre.

SAKLISTE

Tor Aspengren la fram forslaget til sakliste, slik:

1. Tilsetting av distriktssekretærer.
2. Oppnevning av domsmannsutvalg (jfr. vedtektenes § 24).
3. Hovedavtalen NAF—LO.
4. Tariffrevisjonen 1970.

Vedtak:

Enstemmig godkjent.

Odd Højdahl foretok navneoppopp. Følgende var til stede:

Navneoppopp.

Arbeidernes Presseforbund: Simen Kr. Hangaard, Oslo.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer: Arvid Engen, Oslo.

Norsk Arbeidsmandsforbund: Ole Flesvig, Oslo, Kurt Mortensen, Kirkenes, Gustav Merkesdal, Øvre Surnadal, Ola Sande, Hauketo.

Norges Befalslag: Albert Uglem, Oslo.

Bekledningsarbeiderforbundet: Bjarne Bårdsen, Oslo, Henry Wold, Oslo, Ingeborg Jacobsen, Drammen, Anfinn Brudvik, Hop.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: Rasmus Solend, Oslo, Olav Lerø, Oslo, Øyvind Henriksen, Oslo, Oskar Skogly, Lillehammer, Klaus Hofstad, Trondheim, Hjalmar Jensen, Stange st., Sigurd Engen, Oslo.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: Erik G. Kristoffersen, Oslo, Nils H. Johannessen, Oslo, Ingvald Ørsnes, Oslo.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund: Reidar Albertsen, Sofiemyr.

Norsk Grafisk Forbund: Reidar Langås, Oslo, Johan M. Bøe, Oslo, Arild Kalvik, Oslo,

Norsk Gullsmedarbeiderforbund: Kåre Dalberg, Oslo.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærs Forbund: Kåre Hansen, Oslo, Reidar Moen, Oslo, Petter Hansen, Stavanger, Ruth Svendsen, Porsgrunn, Bergljot Nyhus, Oslo, Kjell Johansen, Fredrikstad.

Norsk Hotell- og Restaurant-Arbeider-Forbund: Arne Løken, Oslo, Alf Frotjold, Oslo.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: Frank Nygaard, Askim, Svenn Eriksen, Tønsberg, Einar L. Nilsen, Bergen, Anna Sveum Mosevik, Gjøvik, Gunnar Aagesen, Trolla, Willard Kristiansen, Oslo, Arnold Svendsen, Oslo.

Norsk Jernbaneforbund: Arne Olsen, Ski, Odd Wessel Larsen, Oslo, Håkon Brunborg, Bergen, Kåre Stuevold, Hommelvik, Enok B. Skramstad, Elverum.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Arne Johnny Hansen, Porsgrunn, Håkon Bjordal, Høyanger, Sverre Enger, Oslo, Håkon A. Ødegaard, Oslo, Sverre Hansen, Jevnaker, Georg Gram Olsen, Sandefjord.

Norsk Kommuneforbund: Margot Klemetsen, Oslo, Jens Torp, Oslo, Alf Helgesen, Bergen, Sigurd Karlsen, Trondheim, Peder Haugstad, Bryne, Karl Bjerkeli, Hønefoss, Arne Andersen, Skjervøy.

Lensmannsbetjentenes Landslag: Olav Klepp, Oslo.

Norsk Lokomotivmannsforbund: O. Anfinnsen, Oslo.

Norsk Losforbund: Kåre Toft, Trondheim.

Luftforsvarets Befalsforbund: Karl M. Olsen, Oslo.

Norsk Murerforbund: Lorange Kristiansen, Oslo.

Norsk Musikerforbund: Sigurd Lønseth, Oslo.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: Arne Andresen, Oslo, Hans Andersen, Skien, Olaf Sandahl, Fyllingsdalen, Arne Porsmyr, Lisleby. For kjøttindustriarbeiderne: Arne Moe, Oslo.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Rolf Hauge, Oslo, Finn Salomonsen, Greåker, Olav A. Skogen, Notodden.

Norsk Politiforbund: Leif Hagewick, Oslo.

Postfolkenes Fellesforbund: Leif Paulsen, Oslo, Ragnar Ødven, Oslo.

Norsk Sjømannsforbund: Kåre Kristoffersen, Oslo, Leif Østlie, Oslo. Kaare Kjæraas, Sandefjord, Wernalf Falao, Bergen, Odd Helland, Trondheim, Kjell Haugerud Andersen, Stavanger, Birger Moss, Harstad,

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund: Wiktor Remme, Oslo.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Svein Morgenlien, Oslo, Knut Nakken, Oslo.

Telefolkenes Fellesforbund: Harald Fondevik, Oslo, Bjørn Nasset, Oslo.

Norsk Tjenestemannslag: Gerd Raaer, Oslo, Hj. Andersen, Oslo, Ivar Thorbjørnsen, Greåker, Arne Laberg, Bjerkvik, Ruth Ryste, Brevik.

Norsk Tolltjenestemannsforbund: Ivar Nilsen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund: Ole Foshaug, Bakkehaug, Asbjørn Høiås, Trondheim, Arnold Mikkelsen, Laksevåg, Arne Hermansen, Hauketo.

Norsk Treindustriarbeiderforbund: Olaf Axelsen, Oslo.

Fylkenes representanter:

Akershus fylke: Leif Stensrud, Vollebekk.

Aust-Agder fylke: Tellef Rislå, Herefoss.

Bergen fylke: Gunvor Smolan, Bergen.

Buskerud fylke: Trygve Lillebuen, Kongsberg.

Finnmark fylke: Kåre Flå, Vardø.

Hedmark fylke: Arne Olsen, Hamar.

Hordaland fylke: Kristoffer Ravnøy, Kleppestø.

Møre og Romsdal fylke: Gunnar Gundersen, Kristiansund N.

Nordland fylke: Rolf Thoresen, Narvik.

Oppland fylke: Magne Mælumshagen, Lillehammer.

Oslo fylke: Gunnar Alf Larsen, Oslo.

Rogaland fylke: Birger Hansen, Sandnes.

Sogn og Fjordane fylke: Per Askeland, Stårheim.

Telemark fylke: Anker Herlofsen, Skien.

Troms fylke: Henry Riise, Tromsø.

Nord-Trøndelag fylke: Asmund Gjerv, Follafooss.

Sør-Trøndelag fylke: Ingolf Holthe, Trondheim.

Vest-Agder fylke: Mauritz Thorkildsen, Mandal.

Vestfold fylke: Richard Thon, Tønsberg.

Østfold fylke: Leo Johannesen, Gressvik.

Fra Sekretariatet: Tor Aspengren, Odd Højdahl, Einar Strand, Thorleif Andresen, Finn Nilsen, Otto Totland, Per Andersen, Leif Andresen, Arne Born, Klaus Kjelsrud, Egil Halvorsen, Henry Nicolaysen, Åge Petersen.

Varamenn til Sekretariatet: Leif Haraldseth, Tor Halvorsen, Fritz W. Hannestad, Øystein Larsen, Eivind Strømmen, Olav Bratlie, Else Ørbæk, Arne Li, Erling Johansen, Thorvald Karlsen.

Fra revisjonsutvalget: Harry Jørgensen, Marie Lindquist, Jens Torp.

Fra distriktskontorene: Ralph Christiansen og Finn Lien, Bergen. Hans Nordahl Jensen og Odd M. Bakkejord, Bodø. Jacob Grava, Drammen. Ole Knapp, Gjøvik. Aage Søgård, Hamar. Per A. Utsi, Kirkenes. Oddvar Gøthesen og Aage Bjorvand, Kristiansand. Yngve Haagensen, Molde. Harald E. Olsen, Porsgrunn. Thorleif Hansen, Sarpsborg. Per Aase, Stavanger. Rolf Nilsen, Tromsø. Rikhard Haugen og Thorbjørn Hagen, Trondheim.

LO's administrasjon: Egil Ahlsen, Harald Andersen, Liv Buck, Kåre Halden, Steinar Halvorsen, Per Haraldsson, Ingemund Haugen, Kjell Lien, Kurt Mosbakk, Mirjam Nordahl, Jon Rikvold, Ragnar Røberg Larsen, Ulf Sand, Olaf Sunde, Richard Trælnes.

Samarbeidskomiteén DNA—LO: Trygve Bratteli, Reiulf Steen, Ronald Bye.

Statstjenestemannskartellet: N. R. Mugaas.

LO's kvinnenemnd: Lillian Bekkevad.

Fylkesutvalget for samorganisasjonene i Akershus: Tryggve Aakervik, Oslo.

Helge Røed, referent.

FORRETNINGSORDEN

Tor Aspengren la fram dette forslaget til forretningsorden:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved LO's presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedraget begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsorden gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Vedtak:

Enstemmig vedtatt.

Tor Aspengren foreslo følgende møtetider: 17. november kl. 11—13 og fra kl. 15. 18. november fra kl. 9.00.

Vedtak:

Enstemmig godkjent.

Tor Aspengren foreslo Odd Højdahl som dirigent for møtene.

Vedtak:

Enstemmig vedtatt.

Einar Strand orienterte om reise- og diettregningene.

Saklista pkt. 1.

TILSETTING AV DISTRIKTSSEKRETÆRER

Dirigenten refererte Sekretariatets innstilling sålydende:

1. 2. sekretær ved Trondheimskontoret.

Gudmund Gjengaar sluttet som 2. sekretær ved Trondheimskontoret for å overta stilling som AOF-instruktør.

Ved utlysing av den ledige stillingen kom det 32 søknader. Med forbehold om Representantskapets godkjenning, tilsatte Sekretariatet i møte 9. juni 1969 Thorbjørn Hagen, Kongsberg, som ny 2. sekretær ved Trondheimskontoret. Hagen er 34 år gammel og medlem av Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund.

2. Ny sekretær ved Moldekontoret.

På Kongressen i mai ble LO's distriktssekretær i Drammen, Leif Haraldseth, valgt til ny 2. sekretær i LO. Det ble seinere bestemt at Jacob Grava skulle overføres til Drammen, og at Thorleif Hansen skulle overta etter Grava i Sarpsborg. På denne måten ble Moldekontoret ledig.

Ved utlysing kom det inn 27 søknader, og i møte 11. august 1969 tilsatte Sekretariatet med forbehold om Representantskapets godkjenning, Yngve Hågensen, Halden, som ny Molde-sekretær. Hågensen er 31 år gammel og medlem av Norsk Papirindustriarbeiderforbund.

Innstilling:

Representantskapet godkjenner de foretatte tilsetninger av Thorbjørn Hagen og Yngve Hågensen.

Vedtak:

Enstemmig tiltrådt.

Saklista pkt. 2.

OPPNEVNING AV DOMSMANNSUTVALG

(jfr. vedtektenes § 24)

Dirigenten refererte innstillingen fra Sekretariatet, slik:

§ 24 i LO's vedtekter lyder slik:

Avgjerd av tvister.

«Tolking av disse vedtekter og tvister om hvordan de skal forstås kan ikke bringes inn til prøvelse for de ordinære domstoler. Tvister av denne art avgjøres av Sekretariatet. Den som er part i tvisten kan anke Sekretariatets

avgjørelse inn for en voldgiftsrett som skal bestå av 3 medlemmer. Høyesterettsjustitiarius utnevner voldgiftsrettens formann, som skal være høyesterettsdommer. Voldgiftsrettens formann trekker ved loddtrekning ut de to øvrige voldgiftsdommere fra et utvalg på 10 personer satt opp av Landsorganisasjonens representantskap.

Voldgiftsretten avgjør tvisten med endelig virkning for partene.

Ankefristen er 2 — to — måneder regnet fra det tidspunkt da melding om Sekretariatets avgjørelse er inngitt til posten i rekommandert brev.»

For å være noenlunde sikre på at utvalget alltid er fulltallig, bør det velges varamenn.

Innstilling:

Som domsmannsutvalg oppnevnes:

Ordinære medlemmer:

1. Arne Andresen, NNN.
2. Ivar Andresen, Kommuneforbundet.
3. Bjarne Bårdsen, Bekledningsarbeiderforbundet.
4. Ole Flesvig, Arbeidsmandsforbundet.
5. Kåre Hansen, Handels- og Kontorfunksjonærforbundet.
6. Ragnar Kvamme, Sjømannsforbundet.
7. Olav Lerø, Bygningsindustriarbeiderforbundet.
8. Nils R. Mugaas, Kartellet.
9. Leif Skau, Jern- og Metallarbeiderforbundet.
10. Håkon A. Ødegaard, Kjemisk Industriarbeiderforbund.

Varamenn:

1. Walther Kolstad, Transportarbeiderforbundet.
2. Odd Eide, Politiforbundet.
3. Arvid Engen, NFATF.
4. Knut Nakken, Skog- og Landarbeiderforbundet.
5. Rolf Hauge, Papirindustriarbeiderforbundet.

Vedtak:

Innstillingen ble enstemmig tiltrådt.

Saklista pkt. 3.

HOVEDAVTALEN NAF — LO

Tor Aspengren: Vi har holdt på i sju forhandlingsdager med endringer av Hovedavtalen. Når vi tar i betraktning at vi ikke kan sette makt bak våre krav her på samme måte som ved tariffrevisjoner, har vi likevel gang etter gang fått visse innrømmelser, slik at vi har fått den Hovedavtalen vi har. Også denne gangen fikk vi på noen punkter vesentlige og viktige endringer — eller prinsipielle innrømmelser, som jeg skal komme tilbake til etter hvert som vi berører de forskjellige punkter. Jeg vil velge overfor Representantskapet å bruke våre krav til Norsk Arbeidsgiverforening som utgangspunkt og så kommentere

de vesentligste av punktene. Jeg kan ikke ta med alt. Forslaget til endringer i Hovedavtalen er utdelt til representantene, og jeg skal vise til de sidene der vi har de største endringene.

I brevet til Arbeidsgiverforeningen, som er datert 11. september, sier vi:

«Vedlagt tillater vi oss å sende over Landsorganisasjonens forslag til endringer og tilføyelser i Hovedavtalen av 1966. I tillegg til disse endringene vil Landsorganisasjonen under de kommende forhandlinger be tatt under forhandling følgende spørsmål:

Punkt 1. En felles erklæring fra Norsk Arbeidsgiverforening og Landsorganisasjonen i Norge med sikte på å gi de ansatte en begrenset representasjon i representantskapet for aksjeselskaper som har over 150 ansatte. Forslag til slik felleserklæring vedlegges.»

Arbeidsgiverforeningen har tidligere motsatt seg å være med på en slik felleserklæring fordi de — etter hva de sa — ikke hadde anledning til det. Nå henviste de til Aksjeloven. Vi pekte på at de jo alltid hadde sagt at de ønsket å finne fram til en avtale mellom organisasjonene i arbeidslivet. De henviste nå bare til Eckhoff-komiteén, som formodentlig vil komme med en innstilling en gang i 1970. Det ble derfor til at vi ikke fikk noen felleserklæring.

Punkt 2: En felles erklæring fra de to hovedorganisasjoner om permisjon i forbindelse med utdanning. Der la vi også ved en fellesuttalelse som ble omredigert, og jeg viser til side 12, punkt 1. Ved siden av det fikk vi også en utvidelse når det gjaldt permisjoner i forbindelse med Hovedavtalens § 7, punkt 6, på side 2.

Punkt 3 i kravet vårt tok sikte på å få en ny bestemmelse i Arbeidervernlovens § 43, som gjelder oppsigelsesvern. Som dere alle vet, må man nå ha fylt 20 år og ha vært 2 år i samme bedrift for i det hele tatt å ha noen rettsbeskyttelse. Vi ønsker en bestemmelse om at det bare skal være en begrensning på 3 måneder før man får rettslig beskyttelse mot oppsigelse. Det alminnelige er jo at man har en prøvetid på 3 måneder i bedriftene. Det ble mye diskusjon om dette. Arbeidsgiverforeningen mente at det lå utenfor deres og vårt mandat å foreta endringer i Arbeidervernloven. Derfor var det heller ikke mulig å få noe inn i Hovedavtalen. Vi fikk dem da med på å sende et brev til Arbeidsrettsrådet. Brevet finner dere på side 12, punkt 4.

Det neste avsnittet gjelder for så vidt samme sak. Det gjaldt å finne en voldgiftsrett som skulle behandle disse spesielle sakene. Slik som de har vært behandlet hittil har det tatt så altfor lang tid. Man er derfor innstilt på å finne fram til en egen voldgiftsrett som kan behandle oppsigelsessaker på langt raskere tid. Det kan neppe være galt når jeg sier at det vil være ønskelig med en voldgiftsrett av dommere som forstår seg på de sakene de skal behandle. Også på dette område (på side 12) vil dere finne en uttalelse som skal gå til samme myndighet.

Når det gjelder punkt 4, dreier det seg om å finne muligheter innenfor konsernene til å ha samarbeidsmøter eller samtaler der alle tillitsmenn i et konsern kan få tatt saker opp med arbeidsgiverne. Vi fikk ikke innfridd vårt krav helt og fullt, men vi fikk til et viktig prinsipp på dette området. Jeg viser til ordlyden på side 9, punkt 20.

Punkt 5 i vårt krav er i og for seg en liten sak, men den viste seg ikke å være så liten fra Arbeidsgiverforeningens synspunkt. Det gjelder at elektrikerne skal få samme rettigheter på de enkelte arbeidsplasser som Bygningsindustriarbeiderforbundets tillitsmenn. Vi trodde dette bare skulle bli en ajourføring, men ble møtt med motvilje. Vi fant det derfor nødvendig å utsette saken slik at de to forbundene (Bygning og Elektrikerforbundet) kan ta denne saken opp med Arbeidsgiverforeningen ved tariffrevisjonen for bygffagene.

Punkt 6 gjelder spørsmålet om å få klarhet i hvem man skal henvende seg til i bedriften når den ansvarlige leder ikke er å få tak i. Det er viktig for oss at det alltid er en ansvarlig til stede, og dette fikk vi da ordnet, som dere ser av ordlyden på side 3, § 8, nr. 2.

Når det gjelder punkt 7 i vårt brev om fortgang i arbeidet med et opplysnings- og utviklingsfond, er det uheldige omstendigheter som har ført til at et brev er blitt liggende i Skattedirektoratet. Jeg kan nå meddele at partene har fått «grønt lys», dvs. at det beløp som skal trekkes fra arbeidsgiver og arbeidstaker ikke vil bli beskattet. I desember skal vi ha et møte i Arbeidsgiverforeningen for å finne fram til en løsning av saken.

Punkt 8 gjelder et viktig prinsipielt krav: Lønn under permittering. Vi sa fra at vi var klar over at dette ikke var et enkelt spørsmål av rent teknisk karakter, og hevdet allerede innledningsvis at vi burde få et utvalg til å se på saken, som eventuelt kan kombineres med sluttvederlagsordningen. Vi kom fram til enighet om et utvalg som skal ha en innstilling ferdig til tarifforhandlingene. Jeg viser til ordlyden på side 13, punkt 3.

Det siste punktet i brevet, punkt 9, gir for så vidt bare uttrykk for at man i § 14 vil ha vekk uttrykket «hermetikkindustrien» når det gjelder permisjonsvarsler, fordi det jo tross alt har skjedd en utvikling på dette område. Derfor mente vi at hermetikkindustrien ikke var noe enestående eksempel, eller et eksempel som skulle følges. Vi ble også enige om at dette skulle utgå, men at vi fra Landsorganisasjonens side skulle sende over et brev til Arbeidsgiverforeningen om hva vi egentlig la i dette. Det vil dere finne på side 14, punkt 5.

La meg så ta noen andre endringer:

I § 8 skal det i spørsmålet om bevegelige helligdager stå «helligdager, 1. og 17. mai». Dere finner det på side 3, punkt 6.

Så går jeg direkte over til § 14, der en bare har endret uttrykket «permisjon» til «permittering». Det var bare spørsmål om å finne det riktige ordet.

Ellers ville Arbeidsgiverforeningen ha en forandring i § 14, fordi man i et par tilfeller hadde kommet over at permitterte folk hadde fått seg jobb andre steder i permisjonstiden. De kan da utnytte situasjonen slik at de faktisk får dobbelt lønn. Dette har jo aldri vært hensikten. Vi ville imidlertid ikke være med på noen endring i paragrafen fordi vi var redde for at arbeidsgiverne kunne nytte en slik situasjon til å gå til permittering i stedet for oppsigelser og på den måten spare penger. Vi så også dette i sammenheng med sluttvederlagsordningen. Vi var imidlertid villig til å sende et brev til Arbeidsgiverforeningen der vi ville gi uttrykk for vårt prinsipielle syn, og så får man vurdere hver enkelt sak og avgjøre om det ville ha vært riktig med permittering eller oppsigelse.

I § 17 om sluttattest har det forekommet en del mistolking for så vidt som noen har fått avskjed og har fått grunnen oppgitt på sluttattesten. Vi har endret ordlyden slik at den er blitt tydelig.

I forbindelse med § 21 hadde Arbeidsgiverforeningen forslag som gjelder fredsplikt i dagspressen. Forslaget ble frafalt under veis. Vi hadde store diskusjoner om dette, og vi hadde kontakt med Grafisk Forbund som sa absolutt nei til en slik ordning. Dette er ikke noe enkelt spørsmål fordi også andre kommer inn i bildet, bl. a. Kringkastingen, Telegrafene osv. Spørsmålet trekker mer med seg enn det kan se ut til, og det var fra vår side temmelig klart at vi ikke kunne gå inn på noen slags kompromissløsning. Arbeidsgiverforeningen spurte om vi vil være med i et utvalg for å utrede dette spørsmålet på de områder der det er aktuelt. Det hadde vi ikke noe imot i og for seg. Det er jo spørsmål om å ta med også andre interesserte grupper som ikke hører til hos oss, og det er kanskje tvilsomt om det kan komme noe ut av det.

Arbeidsgiverforeningen reiste også spørsmålet om problemer som oppstår under konflikt. Det knytter seg til spørsmålet om nedkjøring og oppkjøring i visse industribedrifter, dessuten spørsmålet om virksomhet også i selve konfliktperioden hvis det er fare for menneskeliv eller for råstoff. Arbeidsgiverforeningen mente at man her burde ha høve til å sette opp protokoll om dette på den enkelte arbeidsplass. Vi kom fram til en ordlyd som dere vil finne på side 11, punkt 22. Jeg vil imidlertid presisere så sterkt jeg kan at det er spørsmål om en anbefaling fra vår side. På hver arbeidsplass står man fritt til å inngå en slik avtale som det her er pekt på. Ingen er tvunget til å gjøre det, og man bør vel være varsom med hva man setter i en protokoll.

Jeg går så tilbake til begynnelsen av Hovedavtalen og gjennomgår den noe mer summarisk.

I forbindelse med § 1 foreslo vi en ordlyd som var i pakt med Kongressens vedtak om organisasjonsplikt når minst 50 prosent er organisert. Det er vel riktig å si at det neppe var så mange i Sekretariatet og i forhandlingsutvalget som hadde særlig tro på at vi skulle få denne saken i havn, men det er selvfølgelig svært viktig for oss, og vi holdt på saken så lenge som mulig fordi vi hadde en del andre viktige spørsmål som det kanskje kunne være grunn til «å handle med» — for å bruke et populært uttrykk. Jeg tenker ikke minst på vårt krav om kontingenttrekk.

Vi reiste dette kravet både i 1966 og 1968, og jeg tror det vil være riktig å si at det vi nå har fått Arbeidsgiverforeningen med på er litt mer enn det kravet vi stilte tidligere. Jeg mener ikke å ha sagt at appetitten vokser mens man spiser, men man vet jo at Arbeidsgiverforeningen i sin tid sa nei til alle henvendelser fra sine medlemmer om kontingenttrekk. Nå vil de ikke motsette seg det hvis noen medlemsbedrifter ønsker å gjøre det. Men helst ville vi imidlertid at Arbeidsgiverforeningen sammen med oss skulle anbefale kontingenttrekk. La meg gjøre det helt klart at når det gjelder lønn via bank er det ikke spørsmål om kontingenttrekk eller ikke, for da skal det være kontingenttrekk. For øvrig er det ikke slik at utlønning over bank bare skal kunne skje over sjekk. Man skal også ha anledning til å få lønn over bank utenom sjekksystemet. Ellers har vi fått en erklæring om at rasjonaliseringshen-syn ofte tilsier å innføre kontingenttrekk. Vi har fått en god ordlyd etter min mening. Vi ville naturligvis helst ha ønsket at det skulle være en forpliktelse, men jeg tror at vi med den ordlyd vi har fått vil få en utvikling henimot kontingenttrekk. I Sekretariatet ble det nevnt gode erfaringer fra de ordninger med kontingenttrekk som allerede er innført.

Jeg går nå tilbake til § 6. Her har vi fått en forbedring og styrking av tillitsmannens stilling og når det gjelder ordningen med å presentere nyansatte. På mange av de store bedriftene er vel dette allerede gjennomført, men det har betydning for mange bedrifter og derfor betydning å få dette inn i selve Hovedavtalen.

I § 7 har vi fått en betydningsfull utvidelse når det gjelder å få permisjon under utdanning.

I § 8 hadde vi nok tenkt å få til en minstelønnsbestemmelse, men vi har i alle fall fått med at man skal ha godtgjørelse i noen flere tilfeller. Dessuten har vi fått en tilføyelse om godtgjørelse for formann og/eller sekretær i bedriftsutvalgene når de må ha tjenestefri for å utføre sine oppgaver.

I forbindelse med § 9 hadde vi et krav om at man ikke bare skulle se på tillitsmennes arbeid ut fra bedriftens forhold, men også i sammenheng med organisasjonsarbeidet. Vi fikk imidlertid ingen endring i § 9, men i innledningen til kapittel 4 i Hovedavtalen. Endringen skulle gi muligheter for at tillitsmennene får anerkjent sitt arbeid for organisa-

sjonen. I § 9 har vi bl. a. fått den endring at tillitsmennene ikke bare skal være orientert om bedriftens tekniske og økonomiske utvikling, men også om de alminnelige lønnsforhold i bedriften.

I § 11, som gjelder oppsigelse av tillitsmenn, har vi fått med at man også skal vurdere ansienniteten. Vi er ikke helt tilfreds med ordlyden slik den er blitt, men vi har etter vår mening fått et ganske godt utgangspunkt.

Jeg tror ikke jeg skal gå mer i detaljer når det gjelder disse spørsmålene, men bare gjenta at om vi ikke fikk til felleserklæringen når det gjelder bedriftsdemokratiet, så får det være en sak for seg inntil komitéen legger fram sin innstilling. Vi har selvfølgelig inngående vurdert dette spørsmålet, og jeg tror det er en alminnelig oppfatning også i hele Sekretariatet at det var kanskje den beste måten å få dette spørsmålet behandlet og løst på, nemlig i forbindelse med Eckhoff-komitéen som er i arbeid. Jeg vil også gjerne si at det som er det mest betydningsfulle i denne avtalen, bortsett fra alt jeg har vært inne på når det gjelder tillitsmannsstatus og det hele, er spørsmålet om kontingenttrekk. Kan vi styre denne utviklingen på en skikkelig og fornuftig måte på den enkelte arbeidsplass, er ikke jeg i tvil om at vi kan slippe å få inn i våre avtaler noen bestemmelser som smaker av tvang og som kan brukes utad mot oss. La oss alle sammen arbeide aktivt i fagbevegelsen slik at den blir så attraktiv at vi får flere medlemmer.

Sekretariatet anbefaler enstemmig at Representantskapet godkjenner Hovedavtalen. Gyldigheten er de tradisjonelle fire år.

Kåre Flå, Finnmark: Det er bare foretatt en liten revidering av paragraf 14 i Hovedavtalen. Det hovedspørsmål at de fagorganiserte i sesongpregede industrier ikke er omfattet av paragraf 14 er ikke endret. Jeg mener det er galt at vi som for eksempel arbeider i fiskeriindustrien ikke skal ha de samme rettigheter som andre. Så vidt jeg forstår skal det settes ned et utvalg med representanter for partene til å vurdere spørsmålet om permitteringslønn. Jeg vil be om at våre representanter i utvalget vurderer spørsmålet om permitteringslønn også for fiskeriindustrien. Jeg kan ikke si hvordan dette spørsmålet skal løses, men jeg vil be om at det tas hensyn til denne gruppen av fagorganiserte.

Tor Aspengren, Sekretariatet: Forhandlingsutvalget var klar over de momenter som er nevnt av Flå. — Dette spørsmålet er imidlertid ikke så enkelt at unntaket for sesongpregede industrier bare kan tas ut av paragrafen. Det unntaket som er nevnt har dype røtter. Jeg tror vi må behandle i fagbevegelsen, og kanskje også i faglig-politisk sammenheng, hele fiskeripolitikken. Jeg tror vi skal være ytterst varsomme med å reise disse vanskelige spørsmålene i sin fulle bredde i denne forbindelse.

Alf Frotjold, Hotell- og Restaurant: Det er vanskelig for Representantskapets medlemmer å få tak i poengene i redegjørelsen og endringene av Hovedavtalen uten å ha hatt anledning til å sette seg inn i det på forhånd. Jeg vil be om at dette for framtida vil bli sendt ut på forhånd.

Generelt tror jeg vi kan si at det er et godt forslag som er lagt fram. Vi fikk ikke igjennom kravet om organisasjonsplikt, og vi visste vel at dette ikke kunne løses i første omgang. Dette spørsmålet må imidlertid reises ved neste revisjon av Hovedavtalen og ikke legges i skuffen.

Jeg er enig i at kontingenttrekk er et bra utgangspunkt. Det som er oppnådd i Hovedavtalen må imidlertid følges opp av de enkelte fagforbund, av fagforeningene og bedriftsklubber. Det må blant annet lages skjemaer der de fagorganiserte kan gi fullmakt til trekk av kontingenten. Et annet spørsmål må avklares i forbindelse med overgangen til bankutlønning og kontingenttrekk. Vi vet at enkelte banker har krevd et gebyr på 50 øre pr. trekk. Da er spørsmålet hvem som skal betale dette, fagbevegelsen eller arbeidsgiverne?

For øvrig vil jeg si meg glad for at spørsmålet om utviklingsfond for utdanning og opplæring er tatt opp. Dette er en sak som bør løses. Generelt vil jeg gi honnør til forhandlingsutvalget for dets arbeid.

Otto Totland, Sekretariatet, var enig med Aspengren i at fagbevegelsen ikke har makt bak seg i forhandlingene om Hovedavtalen. Det er ikke mulig å sette forhandlingene «på spissen», fordi det ikke er mulig å ta konflikt på dette spørsmålet. Derfor er det heller ikke lett å få til endringer. Vi har imidlertid fått med noe mer enn for fire år siden.

Det var tre hovedspørsmål vi sto overfor i forbindelse med forhandlingene om Hovedavtalen. Vi nådde ikke fram når det gjaldt kravet om styrerepresentasjon i industribedrifter og organisasjonsplikt i bedrifter der mer enn halvparten er organisert i tilslutning til LO. Vi har imidlertid fått til en begrenset ordning når det gjelder kravet om kontingenttrekk. Ordningen er begrenset i den forstand at det bare er obligatorisk i bedrifter som foretar utlønning over bank.

Det er flere og flere bedrifter som ønsker å gjennomføre den rasjonalisering det innebærer å foreta utlønning via bank. De fagorganiserte har imidlertid sagt nei, dersom det ikke samtidig gjennomføres en ordning med kontingenttrekk. Bedriftene har rådspurt NAF, og har hele tida fått råd om ikke å gå med på dette. Nå har imidlertid NAF akseptert dette, og det skyldes trolig press fra medlemsbedriftene.

Et forhold vi skal være klar over er at bankutlønning er mer alminnelig i bedrifter utenfor NAF. Det gjelder for eksempel i handelen, i stat og kommune osv. Vi har imidlertid nådd et stykke på vei.

Aspengren nevnte i sitt foredrag muligheten av å benytte kravet om tariffestet organisasjonsplikt som byttmiddel. Dette kan ikke være riktig. Spørsmålet må reises igjen om fire år.

Willard Kristiansen, Jern og Metall: Det er vanskelig å ta standpunkt til enkelthetene i forslaget. — Vi burde kjent både kravene og resultatene før representantskapsmøtet. Det er imidlertid tydeligvis oppnådd en rekke resultater og derfor stemmer vi for forslaget.

I forbindelse med utlønning over bank vil jeg nevne at dersom det skal skje, må det også bli lettere å få innløst sjekkene. Dette må NAF sørge for.

Tor Aspengren, Sekretariatet: Det ville vært ønskelig å få sendt ut materialet om Hovedavtalen tidligere. Datoene for vårt representantskapsmøte var fastlagt, og av den grunn forsøkte vi å forsere forhandlingene. Det var imidlertid ikke mulig å få ut forslaget før representantskapsmøtet. Vi vil ta dette spørsmålet opp til drøftelse.

Når det gjelder spørsmålet om bankenes godtgjørelse for trekkordningen, så er dette tatt opp i forhandlingene. Sammen med NAF vil vi gjøre en henvendelse til Bankforeningen med sikte på at trekkordningen skal gjennomføres uten noen form for godtgjørelse til bankene. Vi vil også i fellesskap drøfte med Bankforeningen spørsmålet om innløsning av sjekkene.

Når det gjelder tariffestet organisasjonsplikt vil jeg gjenta at det var få av medlemmene i Sekretariatet som hadde tro på at vi skulle oppnå resultater på dette punkt. Derfor ble det fremmet og brukt som en «brekkstang» for å oppnå andre resultater. Jeg skulle for øvrig tro at Totland har så mye makt i Sekretariatet at han sørger for at dette kravet ikke blir brukt som et «byttmiddel».

Ingolf Holthe, Sør-Trøndelag, stilte spørsmål om det var ønskelig for fagbevegelsen at forretningsbankene skal disponere de fagorganisertes penger. Det er nemlig slik at våre større bedrifter bruker forretningsbankene som sin bankforbindelse. I Handlingsprogrammet trekkes spørsmålet om hvem som skal disponere pengene våre fram som noe helt vesentlig. Jeg vil gjerne ha en kommentar fra Aspengrens side til dette spørsmålet.

Tor Aspengren, Sekretariatet, opplyste at spørsmålet var diskutert med finansfolk fra fagbevegelsens egne kretser. Det er imidlertid ikke mulig å legge fram konkrete retningslinjer på dette punkt på det nåværende tidspunkt.

Georg Gram Olsen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, opplyste at hans fagforening fra en sparebank hadde fått vite at midlene kan forlanges overført fra en forretningsbank til en sparebank.

Votering:

Forslaget til ny Hovedavtale med NAF ble enstemmig vedtatt.

ETTERMIDDAGSMØTET MANDAG 17. NOVEMBER

Thorleif Andresen refererte protokollen fra formiddagens møte. Protokollen ble enstemmig godkjent uten merknader.

Saklista pkt. 4.

TARIFFREVISJONEN 1970

Dirigenten foreslo følgende behandlingsmåte:

1. Innledningsforedrag av Tor Aspengren.
2. Otto Totland redegjør for mindretallsinnstillingen.
3. N. R. Mugaas redegjør for situasjonen i den offentlige sektor.

Ordsiftet begynner tirsdag morgen kl. 9.00.

Vedtak:

Enstemmig godkjent.

Tor Aspengren, Sekretariatet: Det har allerede vært snakket endel om den situasjon vi nå står foran, nemlig tariffrevisjonen 1970. På ulike landsstyremøter og på landsmøter er LO-tillitsmenn blitt anmodet om å innlede om den aktuelle situasjon, og i den forbindelse har det da kommet rent personlige uttalelser fra tillitsmennene om hvordan vi ser situasjonen. Spesielt kanskje fra min side har det da i alle disse møtene vært trukket fram det svenske oppgjøret. Jeg vil med én gang understreke at det fra min side ikke har vært ment å overføre det svenske systemet til det norske, for det er det ikke muligheter for. Men det er intensjonene, bakgrunnen, for den svenske formen for oppgjøret, som vi har diskutert i de ulike møter vi har vært. Og jeg tror det er riktig at vi også denne gangen bruker dette som utgangspunkt.

Den svenske landsorganisasjonen holdt på i nesten ett år med sine tarifforhandlinger. Det som kanskje var det merkelige etter at det året var gått, det var at det ikke kom noen protester i det hele tatt til den svenske landsorganisasjonen om oppgjørsformen eller om oppgjørsresultatet. Det er trukket forskjellige slutninger av det, men jeg tror det spesielt er en slutning vi alle skal være klar over, og det er at det svenske oppgjøret denne gang fikk en mer rettferdig form enn det noen gang tidligere har fått. Det var ikke minst ut fra denne situasjon at vi som fulgte disse tingene på nært hold, gjerne vil prøve å legge opp til de samme intensjoner som svenskene hadde gjort. Jeg tror at rettferdighetsfølelsen og rettferdighetssansen i det er det avgjørende, for hvis jeg skal vurdere det svenske forslaget, så kan det selvfølgelig sies mye om det, både godt og vondt. Når det gjelder lavtlønnsproblemet, og delvis løsningen av det, så var det et godt oppgjør og et godt resultat. Når det gjelder det generelle tillegget, og når det gjelder det innebygde

tillegget for andre året, så kan det selvfølgelig diskuteres. Men da må man se dette i sammenheng med alt svenskene fikk på de ulike felter, og det vil føre for langt å gå inn på det. Når jeg nevnte det generelle tillegget, så vil jeg også nevne at det generelle tillegget i Sverige har fått en annen form enn hva vi har vært vant til i og for seg. Kanskje noe av det samme problem hadde vi ved siste tariffrevisjon da vi tok en del av det generelle tillegget og la til forbundsvis drøftelser og forbundsvis avgjørelser. Svenskene har fått en veldig fleksibel form på det 15-ørestillegget de fikk det første året. Det ble gitt anledning til for forbundene som skulle behandle eksempelvis lavtlønnsstørrelsen, å trekke deler av det generelle tillegget med seg, slik at de også kunne plassere det innenfor rammen av det enkelte forbund.

Når det gjelder lavtlønnsstillegget, så hadde det også den fordel at det ble beregnet likt for kvinner og menn. Det er klart at dette har veldig stor betydning når man snakker om likelønnsprinsippet. Men det må være klart at om vi, og det er vi nødt til å gjøre, velger den samme formen, så melder spørsmålet seg om hvor leiet skal ligge, og det får vi da også selvfølgelig ta konsekvensen av.

Svenskene fikk riktignok gjennomført at 96 prosent av gjennomsnittet ble lagt til grunn, altså kr. 9.60 i Sverige. Det blir vår oppgave her å finne fram til det høyest mulige og gunstigst mulige gjennomsnitt og beregningsgrunnlag.

Et annet og meget viktig spørsmål, som svenskene for så vidt har fått gjennomført i sine tidligere tariffavtaler, er etterslepningstillegget, eller lønnsglidningsgarantien, som vi vel bør kalle det. Det er klart at dette betyr veldig mye, og det vil bety mye for oss for framtidige oppgjør. Jeg tenker ikke minst på dem som er lønnet i stat og kommune. Vi vet jo alle sammen at vi fra tid til annen har visse vanskeligheter med å forklare de resultater og de prosentsatser som man har kommet fram til under forhandlingene med staten og kommunene, i forhold til den prosentandel som man innenfor det private næringsliv er kommet fram til. Det skyldes jo, som vi alle vet, at mens man har liten lønnsutvikling eller lønnsglidning innenfor den statlige og kommunale sektor, så har man en tilnærmet større lønnsglidning i den private sektor. Og for å finne en utjevningfaktor her, så har man vært nødt til ved tariffrevisjonene å operere med to forskjellige slags sluttresultater, eller to slags prosentsatser. Men hvis man følger statistikken, viser det seg at selve lønnsutviklingen nærmest har vært parallell for den private sektor og den statlige og kommunale sektor fram til dato.

Det som vil ha betydning for framtida når det gjelder tariffoppgjørene vil være om vi greier å få til et godt prosenttall for etterslepningen. Det vil bety at man får en mindre spredning enn tidligere, og så slipper man for framtida å ha de avvik som man tidligere har hatt mellom den private sektor og den statlige og kommunale.

Jeg legger i hvert fall veldig stor vekt på at man her kommer fram til en forståelse mellom partene, men framfor alt, selvfølgelig, at det betyr i kroner og ører en bedring i forhold til tidligere.

Ikke minst viktig var det vel også at svenskene denne gang ga uttrykk for at de ville se oppgjøret i sin helhet i Sverige. LO ville ikke undertegne noen avtale før de fikk se at den ramme som det private næringsliv var kommet fram til, pluss den lønnsglidning som de beregnet ville finne sted, ville bli gjort gjeldende av de øvrige som skulle ha sine lønninger og inntekter justert. Og det er klart at dette betydde veldig mye, og det har vi for så vidt sett av den kritikk som har vært reist fra enkelte hold i Sverige etter denne tariffrevisjonen. Jeg tror dette er så viktige spørsmål, at det er all grunn for oss til å se nærmere på dem. Svenskene valgte jo en to-årig avtale, og jeg har allerede nevnt at de hadde et innebygd tillegg for andre året og har dermed ingen indeks å bygge på.

Vi er i den stilling at vi må sende hvert eneste forslag ut til avstemning blant folkene. Men når svenskene har tariffoppgjør og ikke får oppsigelse av avtalene, kan de behandle saken på en langt lettere og enklere måte enn vi kan gjøre. Så det er klart at vi står i en vanskeligere situasjon enn svenskene. Men det er kanskje nødvendig å legge til at når det gjaldt svenskene, så hadde ikke de jordbruket med i sitt oppgjør, og sto kanskje der i en noe lettere situasjon enn vi gjør, som har trukket bøndene med oss.

Vårt eget oppgjør.

Jeg vil gå over til å snakke litt om de norske forholdene og det vi har beskjeftiget oss med i Sekretariatet. Vi har selvfølgelig også hatt en økonomisk vurdering av vårt opplegg, og det er vel riktig å si det slik at for øyeblikket er vi inne i en høykonjunktur. Vi har vel ikke hatt så høye priser på jern og stål som vi har nå, vi vet at hele treforedlingsindustrien er i høykonjunktur, det samme er vel for så vidt tilfelle for alt som heter primær jern- og metallindustri, ferrolegeringsverkene, som jo har en stor eksport. Hvor langt dette vil holde er selvfølgelig veldig vanskelig å si, men de som har forstand på det, har gitt uttrykk for at det i hvert fall vil holde i 1970. Spørsmålet er da selvfølgelig 1971, som blir innenfor vår antatte avtaleperiode. Vi har derfor sett det slik i Sekretariatet at det burde finnes fram til en samordning, på samme måte som svenskene, men enda videre, fordi jordbruket kommer inn i bildet. På samme måte skal vi også finne formuleringer for et generelt lønns tillegg. Jeg tror det er en alminnelig oppfatning rundt i forbundene at man denne gang bør prøve å satse på et *pengeoppgjør*, og ikke spre seg for mye på andre områder. Vi skal også prøve å finne fleksibilitet i selve ordlyden, slik at man kan komme i forhandlingsposisjon også i forbindelse med an-

vendelsen av det generelle tillegget. Men det som selvfølgelig er det viktigste i denne situasjon, er lavtlønnsgrupperingen, og vi er også nødt til å ta dette spørsmål opp på politisk basis. Ikke fordi jeg tror at Vårvik, som bebudet hjelp for de lavest lønte på politisk grunnlag under debatten om merverdiavgiften, vil gi oss så stor støtte. Men med den formen vi nå har valgt, med etterslepningstillegg (lønnsglidningsgaranti), vil man ha kommet et stykke videre på avtaleveien. Det som da gjenstår er å finne fram til former på politisk grunnlag, enten man vil få det i form av spesielle skattebestemmelser, spesiell husleiestønad eller andre sosiale spørsmål. Det får vi komme inn på ved et senere tidspunkt. Men det er klart at vi er nødt til å ta dette spørsmålet opp, og ta det alvorlig opp.

Når det gjelder arbeidstiden, har vi tatt med at vi skal ta opp arbeidstiden både for de helkontinuerlige og for de diskontinuerlige skiftarbeidere. Vi sier også at vi skal kreve full kompensasjon. Jeg har lyst til å si et par ord om skiftarbeiderproblemet, fordi det sikkert er mange som er noe forbauset over den innstilling som nå er forelagt fra Arbeidstidskomitéen, eller kanskje jeg skal si mangel på innstilling. Det er jo bare utredningen som foreligger. Vi som sitter i Arbeidstidskomitéen var på et forholdsvis tidlig tidspunkt klar over at innstillingen fra komitéen ville bygge på en forkortelse for de helkontinuerlige skiftarbeidere 1. mai 1970. Med det som utgangspunkt tok vi saken opp i Sekretariatet, og ba da om like godt å få forhandlinger med Arbeidsgiverforeningen i forbindelse med tariffrevisjonen, fordi vi regnet med at noe dårligere resultat kunne vi ikke få i forhandlinger enn det som var tilbudt fra de nøytrale i Arbeidstidskomitéen. Sekretariatet sa seg enig i det, og vi har derfor nå satt opp krav både om de helkontinuerlige og de diskontinuerlige skiftarbeidere, i håp om å komme et stykke på vei.

Når det gjelder avtaleperiodens lengde, vil vel alle sikkert si at når man har satt opp et spørsmål som etterslepningstillegg, må det bli en to-årig avtale. Men som dere har sett i den innstillingen dere har fått dere forelagt, mener vi det er riktig at man verken uttaler seg om avtaleperiodens lengde eller indeksreguleringen. Vi vil gjerne at det skal stå åpent, slik at vi kan stå friere når vi skal vurdere situasjonen om en tid.

Om selve den økonomiske ramme, vil jeg også gjerne ha sagt at så usikkert som alt er på det nåværende tidspunkt, mener vi at vi må følge utviklingen nøye. Det har jo vært nevnt endel tall i forbindelse med tariffrevisjonen, og jeg vil bare rent midlertidig antyde at den økonomiske ramme med mindre ikke noe annet skjer, vil måtte ligge på et sted mellom åtte og ti prosent. Men det skal ikke vi ta standpunkt til her. Det vil dere se av forslagene.

I den uttalelsen dere har fått gir vi også uttrykk for betingelser for en samordning av oppgjørene, og de betingelsene hviler på helt spesielle

ting. I første rekke at vi vil ha en garanti fra myndighetene om at den ramme pluss lønnsutvikling som finner sted for det private næringsliv, også skal legges til grunn for alle andre som i 1970 skal ha sine lønninger eller inntekter justert. Og dernest vil vi ha garanti for at når det gjelder bøndene, som skal ha sine avtaler regulert, så skal halvparten av det som blir gitt, tas over statsbudsjettet, slik at vi har visse garantier for at det ikke gir for stort utslag på indeksen med det samme. Det blir nok av utslag ellers, tror vi.

Han la fram innstillingen fra flertallet i Sekretariatet, sålydende:

«Utviklingen i Norge har i inneværende tariffperiode vært preget av økonomisk vekst. I den første del av tariffperioden var veksten noe svakere enn vanlig i 1960-årene, og dette førte også med seg en viss øking i tallet på arbeidsløse. Fra 1967 til 1968 økte den totale produksjon (bruttonasjonalproduktet) i landet med 3,8 prosent. At produksjonsveksten ble mindre enn vanlig skyldes særlig ettervirkninger av en internasjonal konjunkturavslapning og den indre økonomiske politikk, og i mindre grad reduksjonen av normalarbeidstiden fra 45 timer til 42½ time pr. uke fra 1. juli 1968.

I 1969 har den internasjonale økonomiske utvikling vært preget av høykonjunktur. Enkelte land synes nå å ha passert konjunkturtoppen, men det er grunn til å regne med en tilfredsstillende internasjonal konjunkturutvikling også i en tid fremover. Bl. a. på den bakgrunn er det i Nasjonalbudsjettet (for 1970) regnet med en øking i den totale produksjon i Norge på 4½—5 prosent i hvert av årene 1969 og 1970. Tar en hensyn til økingen i sysselsettingen, regnes det med en øking i produksjonen pr. årsverk på 3½—4 prosent i hvert av disse årene.

Den økte sysselsetting har ført til reduksjon i tallet på arbeidsløse i 1969, og en må generelt regne med et stramt arbeidsmarked i tiden fremover. I utenriks-økonomien har det i den senere tid vært overskudd, mens det for 1970 regnes med et underskudd. I Nasjonalbudsjettet heter det imidlertid: «at vår utenriks-økonomiske stilling for tiden er så vidt sterk at en svekkelse av driftsbalansen overfor utlandet uten større vanskeligheter vil kunne tåles.»

Konsumprisindeksen steg med 3½ prosent fra 1967 til 1968 og fra 1. halvår 1968 til 1. halvår 1969 med 3 prosent. Den nye konsumprisindeksen med 1968 = 100 lå på 101,5 poeng pr. 15. januar 1969 og på 104,1 poeng pr. 15. oktober 1969. Fra oktober 1968 til oktober 1969 steg konsumprisindeksen med 3 prosent.

Lønnsutviklingen i inneværende tariffperiode har vært bestemt av tariffmessige tillegg (herunder kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen) og lønnsglidning. Lønnsutviklingen har ikke vært lik for alle grupper. I gjennomsnitt for mannlige industriarbeidere steg timefortjenesten fra året 1967 til 1968 med 8 prosent. En del av økingen i timefortjenesten skyldtes kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen i 1968, og realverdien har blitt redusert på grunn av prisstigningen. En kan tilnærmet beregne en reallønnsøkning i årsfortjenesten fra 1967—1968 på ca. 2 prosent for mannlige industriarbeidere og ca. 3,8 prosent for kvinnelige industriarbeidere.

For utviklingen 1968 til 1969 har en hittil bare tall for 1. halvår 1969. Fra 1. halvår 1968 til 1. halvår 1969 økte timefortjenesten for mannlige industriarbeidere i gjennomsnitt med om lag 12 prosent, hvorav 8 prosent skyldtes tariffmessige tillegg (herunder kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen) og om lag 4 prosent lønnsglidning. Holder en kompensasjonen for arbeidstidsforkortelsen utenfor og tar hensyn til prisstigningen, kan en tilnærmet beregne reallønnsøkningen

for mannlige industriarbeidere for 1. halvår 1968 til 1. halvår 1969 til om lag 4—4½ prosent. For kvinner vil det tilsvarende tallet ligge på om lag 5 prosent. Tallene for utviklingen i 1. halvår vil imidlertid vise en særlig sterk stigning, fordi tariff tilleggene i det alt vesentlige slår ut nettopp i denne perioden. Utviklingen fra 2. halvår 1968 til 2. halvår 1969 vil vise en lavere stigning både nominelt og reelt.

Den største usikkerhetsfaktor i den aktuelle situasjon utgjøres av skatteomleggingen fra 1. januar 1970. Det er beregnet at den direkte prisvirkning av omleggingen fra omsetningsavgift til merverdiavgift med forhøyelsen av avgiftssatsen fra 13,64 prosent til 20 prosent og utvidelse av avgiftsgrunnlaget, vil føre til en stigning i konsumprisindeksen på 5,8 prosent. Kompensasjon for denne prisøkning skal gis gjennom økte trygder og reduserte direkte skatter. Ifølge de beregninger som foreligger, vil det for de laveste inntektsgrupper og de høyeste inntektsgrupper stort sett bli gitt en viss oppmerksomhet, mens kompensasjonen for de midlere inntektsgrupper er svakere, slik at det ikke i alle tilfelle vil bli gitt full kompensasjon for disse.

Når det gjelder de indirekte prisvirkninger og andre økonomiske virkninger av skattereformen, er situasjonen stadig uklar. Det er gjennomført visse tiltak fra myndighetenes side, bl. a. prisreguleringsbestemmelser, for å motvirke uheldige utslag. Renteforhøyelsen vil imidlertid etter hvert slå ut i visse prisforhøyelser. De tiltak som hittil er gjennomført kan ikke anses å være tilstrekkelige. Utviklingen må følges med stor oppmerksomhet, og fagbevegelsen må — når situasjonen er mer avklart — gjøre de nødvendige vedtak om den politikk som i denne forbindelse skal følges med sikte på tariffrevisjonen.

I henhold til foranstående mener Representantskapet at det ved tariffrevisjonen i 1970 bør reises krav av generell karakter for at arbeidstakerne kan få sin andel av den produksjonsutvikling som har funnet sted. For det første bør det reises krav om et generelt lønnstillegg. For det annet må det reises krav om et lavtlønns-tillegg for de som ikke har fått andel i den velstandsutvikling som har funnet sted. Det må også reises krav om å få gjennomført en såkalt lønnsglidningsgaranti, dvs. en ordning med tillegg til dem som ikke har fått den beregnede lønnsutvikling i tariffperioden.

Selv om det ved denne tariffrevisjon ikke blir reist krav om generell forkortelse av arbeidstiden, må det likevel stilles krav om at arbeidstiden for helkontinuerlige og døgkontinuerlige skiftarbeidere blir satt ned til 40 timer pr. uke i gjennomsnitt. For denne arbeidstidsforkortelse må det også kreves full kompensasjon og fremfor alt bør det satses sterkt på i større grad å få gjennomført 5 dagers arbeidsuke.

De krav som her er nevnt, må utformes og reises av Landsorganisasjonen overfor Norsk Arbeidsgiverforening. I tillegg må de enkelte forbund som ønsker en annen fordeling av det generelle tillegg eller som har helt spesielle begrunnelser for endringer i sine avtaler, orientere LO, slik at LO om nødvendig deltar i forhandlingene sammen med forbundets representanter og forbundets tariffmotparter.

Som følge av at et generelt lønnstillegg og lavtlønnsstillegg ikke kan gjennomføres på samme måte overalt i arbeidslivet, må det for innenriksfarten, handel- og kontorsektoren, rutebilene, kjøttindustrien, baker- og konditorfaget, hermetikkfabrikkene og jernbanebetjeningen ved LKAB, føres separate forhandlinger om lønnsproblemløse.

Innen den offentlige sektor — stat og kommune — må det også føres spesielle forhandlinger, da lønnsutviklingen i disse områder i gjennomsnitt i tariffperioden ikke har vært den samme som i den private sektor. Sekretariatet må derfor i samarbeid med Statstjenestemannskartellet og forbundene i kommunesektoren utforme de spesielle krav som må stilles.

Landsorganisasjonen må ved denne tariffrevisjon overfor myndighetene kreve at den økonomiske ramme som en kommer fram til ved forhandlingene mellom NAF og LO for det private næringsliv, også må gjelde for alle andre som skal ha sine inntekter og lønninger revidert.

Dessuten må en overfor myndighetene kreve at halvparten av det som blir gitt til jordbruket i forbindelse med den nye jordbruksavtalen blir tatt over Statsbudsjettet, slik at prisene på den måten holdes på det lavest mulige nivå.

Når det gjelder avtalenes varighet og indeksbestemmelser, bør dette stå åpent. På disse vilkår vil Representantskapet gå inn for samordning av lønns- og inntektsoppgjørene for de tariffavtaler som har utløp første halvår 1970.

Representantskapet gir samtidig Sekretariatet fullmakt til å utforme de endelige krav som skal stilles.»

Otto Totland, Sekretariatet: Vi har nå i en rekke møter i Sekretariatet behandlet tariffrevisjonen 1970, og LO's formann, Tor Aspengren, har nå i sin redegjørelse framlagt Sekretariatets flertallsinnstilling. Det er bare jeg som dissenterer i Sekretariatet, og jeg vil derfor nå gi uttrykk for min oppfatning. Jeg er enig i den framstilling som foreligger, både når det gjelder lønns- og prisutviklingen, samt det som er tatt med om landets økonomiske stilling. Jeg er også enig i de hovedspørsmål som reises ved denne tariffrevisjonen, både at det stilles krav om et generelt lønnstillegg, krav om lavtlønnsstillegg og at man får en forkortelse av arbeidstiden for skiftarbeidere til 40 timers uke og at det må skje med full kompensasjon. Jeg er uenig i at spørsmålet om avtalens varighet og indeksbestemmelse bør stå åpent, men min vesentlige innvending er uttalelsens to siste avsnitt, og dermed konklusjonen om samordnede oppgjør. Min oppfatning er at det bør bli forbundsvis oppgjør.

Spørsmålet om forbundsvis oppgjør er ikke et nytt spørsmål. Det har vi diskutert i forbindelse med de siste ti års tariffrevisjoner. Sist vi diskuterte det var i forbindelse med tariffrevisjonen 1968, og vi vedtok den gang at vi skulle gå inn for forbundsvis oppgjør. Mitt forslag i dag bygger på dette vedtaket. Det er nesten nøyaktig det samme vedtaket som jeg gjerne vil at Representantskapet i LO skal vedta denne gang også. Det er det beklagelige at i 1968 vedtok vi forbundsvis oppgjør, men resultatet ble samordnede oppgjør. Nå skal man ikke rippe opp i gamle ting, kan man vel si, men for helhetens skyld vil jeg nevne det som skjedde ved tariffrevisjonen i 1968.

For det første fikk Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund til et tariffoppgjør på forbundsplanet. Det ble vedtatt ved avstemning blant jernarbeiderne. Selv om flertallet var knapt, så ble det i hvert fall vedtatt. Da Jern og Metall var ferdig, fikk vi et samordnet oppgjør. Det dreide seg om 10 forbund, idet Norsk Arbeidsgiverforening ønsket et oppgjør for flest mulig forbund etter at Jern og Metall var ferdig. Den situasjonen behandlet vi i Sekretariatet flere ganger, og resultatet var at Sekretariatet ga grønt lys for dem som i et slikt felles oppgjør med Norsk Arbeidsgiverforening ved forhandling eller mekling ville forsøke å

komme fram til et resultat. Og de 10 forbund ble da enig om et forslag, og dette ble presentert av Norsk Arbeidsgiverforening for alle utenfor de 10, og utenfor Jern og Metall. Norsk Arbeidsgiverforening sa at de 10 forbund er enig om et forslag, og det ønsker vi å presentere dere og vil ikke rikke oss utover det. Det er fra de 10's side gitt uttrykk for at hvis man ved senere forhandlinger i 1968 ble enig om et annet resultat for andre, så ville de 10 da ta forbehold om å komme tilbake til saken. En vet der at de andre forbund, de som kom etter de 10, fikk det samme resultat. De greide altså ikke å gjennomføre Representantskapets vedtak om forbundsvis oppgjør.

Det er helt på det rene at i de fleste tariffavtaler er det større disharmoni nå mellom virkeligheten og tariffsatsene. Tariffsatser er nærmest ubrukkelig i de enkelte forbunds anstrengelser for å få de uorganiserte organisert. Dette er ikke en situasjon som er særegen for Handel og Kontor. Det gjelder de aller fleste forbund. Hvordan kan fagbevegelsen da ved revisjon etter revisjon gå inn for en oppgjørsform som ikke har muligheter for å rette på skjevhetene? Det krever langt bedre argumentering enn den vi hittil har fått. Det som må veie tyngst ved tariffoppgjørene, er hvilken oppgjørsform som gir det best mulige resultat. Det er min bestemte oppfatning at vi nå må forsøke ved forbundsvis oppgjør å oppnå et bedre resultat enn det vi har oppnådd i sekstiårene. 1961 var det siste året vi hadde forbundsvis oppgjør, og etter min vurdering har de senere års tariffoppgjør ikke vært særlig tilfredsstillende. Det mener også en betydelig del av de fagorganiserte. Jeg viser til den høye nei-prosentsen ved siste tariffrevisjon i 1968. Resultatet den gang var at 57 200 stemte ja, mens 50 800 stemte nei. Det var en svært liten margin. Det var 57,7 prosent som stemte ved denne avstemningen, altså ikke en særlig høy svar-prosent heller. Selvfølgelig er vi i Handel og Kontor klar over arbeidsgivernes interesse av samordnede oppgjør. De har tydelig nok gitt uttrykk for i Norsk Arbeidsgiverforening at de ikke er interessert i forbundsvis oppgjør, men at samordnede oppgjør eller fellesoppgjør ville være å foretrekke. Men fordi om NAF's representanter vil foretrekke samordnede oppgjør eller fellesoppgjør, så behøver ikke LO's representanter å være av samme oppfatning. Det vil vel være ulike interesser som gjør seg gjeldende mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Landsorganisasjonen på dette punkt. At den samordnede oppgjørsform totalt sett gir det beste resultat for fagorganisasjonen er det ikke ført bevis for. Det hevdes at de enkelte forbund må få anledning til å drøfte spesielle problemer innenfor rammen av et fellesoppgjør. Men etter min oppfatning er dette å kaste seg selv og andre blår i øynene. Det er ganske utelukket å få til en reell teknisk revisjon eller endre på skjevhetene dersom lønnsoppgjøret i realiteten er avgjort sentralt på forhånd. Det er etter min oppfatning en ren illusjon å få til forbundsvis oppgjør når de vesentlige

spørsmål, blant annet lønsspørsmålet, er løst i sentrale forhandlinger. Vårt forbunds motiver for å gå inn for selvstendige forbundsvis oppgjør er derfor ikke å skaffe seg muligheter for å mele sin egen kake på andres bekostning, men ved forbundsvis oppgjør å skaffe seg tariffavtaler som svarer til virkeligheten på arbeidsplassen, og hvor vi kan få rettet på mange av de skjevheter som de sentrale forhandlinger ikke kan gjøre noe med. Vi i Handel og Kontor har nettopp avsluttet forhandlinger med Handelens Arbeidsgiverforening. Vi har fått et oppgjør som for en rekke punkters vedkommende også må få konsekvenser for det tariffoppgjøret vi nå skal starte med Norsk Arbeidsgiverforening. Det er mange like bestemmelser vi har i avtalen med Handelens Arbeidsgiverforening og Norsk Arbeidsgiverforening, og jeg tror at hvis man nå skal følge flertallsinnstillingen, så vil det bli vanskelig ved forbundsvis forhandlinger å oppnå de samme resultatene på den måten det nå er lagt opp.

Vi har nettopp begynt et arbeid med representanter for Norsk Arbeidsgiverforening for å forsøke å få gjennomført et nytt lønssystem i NAF for industrifunksjonærene. Det er spørsmål vi ønsker å forhandle med NAF om i denne forbindelse før komitéarbeidet fortsetter, og det må være i forbundsvis forhandlinger.

Dette er nevnt som eksempler, og de fleste andre forbund kan komme med liknende eksempler. Det har de i diskusjonen i Sekretariatet vist til, og jeg er helt oppmerksom på at ved diskusjoner vi har hatt, så er det flere og flere av Sekretariatets medlemmer som har pekt på alle unntagelser og alle som må i forbundsvis posisjon fordi det er spørsmål som ikke kan løses ved sentrale oppgjør. Etter min oppfatning må de forbund som ønsker å ha Landsorganisasjonens hjelp i sine oppgjør selvfølgelig få denne hjelpen fra LO's side. En kan ikke under forhandlingene få både i pose og sekk. Både få rettet på skjevhetene og gjøre regning med at det ikke vil gå ut over lønnsoppgjøret.

Her er framlagt en uttalelse som peker på en del unntakelser fra et sentralt oppgjør. Det vil framgå at man skal gjøre unntakelser for innenriksfarten, for Handel og Kontor, for rutebilene, for kjøttindustrien, for baker- og konditorfaget, hermetikkfabrikkene, jernbanebetjeningen ved LKAB, og føre også separate forhandlinger om lønsspørsmålet. Og så kommer deretter hele statssektoren og hele kommunesektoren. Men dette er det som er nevnt i uttalelsen. Enkelte av Sekretariatets medlemmer har jo nevnt unntakelser ut over dette.

Om den offentlige sektor vil jeg få nevne: Jeg er helt oppmerksom på, og det er vel også Representantskapets medlemmer, at den offentlige sektor står i en særstilling. Grunnen til dette er at man i stat og kommune har liten eller ingen lønnsglidning i den to-årige tariffperiode, og det er derfor rimelig at de blir behandlet noe for seg selv, mens de fleste andre forbund kanskje har lønnsglidning. Jeg vil gjerne ha sagt til

representantene for Statstjenestemannskartellet at det ville være fornuftig at man ved denne tariffrevisjonen motiverte mer grundig og mer vidt hvorfor man skal ha unntakelse, slik at andre også forstår det. Når jeg nevner dette, så er det fordi at vi har jo fått endel kritikk i den private sektoren for at man i den offentlige sektor får et annet og bedre oppgjør ganske kort tid etter NAF-oppgjøret. Det vil derfor være en oppgave for Statstjenestemannskartellet at man forklarer dette noe nærmere, slik at man får en større goodwill enn ved de senere tariffrevisjoner. Dette er ikke noen kritikk, men forhåpentlig et godt råd.

Ellers vil jeg si at det er mange lønnstakere som står i samme stilling som dem i stat og kommune, som ikke har noen lønnsglidning i perioden. Hva med dem? Vil det ikke være rimelig at de får så å si det samme lønnsoppgjøret som de andre som ikke har reallønnsglidning, f. eks. i den offentlige sektor? Jeg vil reise denne saken, jeg tror den er ganske viktig.

Med hensyn til avtalens varighet og indeksbestemmelse, vil jeg få nevne litt om det. Jeg tror ikke vi kan få diskutere alvorlig med Norsk Arbeidsgiverforening den svenske form for etterslepning eller lønns- glidningsgaranti, som det heter i uttalelsen, uten samtidig å akseptere en to-årig avtale. Den svenske ordningen med etterslepningstillegg forutsetter en to-årig avtale. For etterslepningstillegget eller lønns- glidningsgarantien har noe med avtalens annet år å gjøre, og her vil man ha en uttalelse hvor man nå ikke skal ta stilling til avtalens varighet. Jeg tror for det første det er urealistisk ikke å gjøre det, og for det andre tror jeg vi vil komme atskillig lengre når tariffperioden er mer enn 1 år, f. eks. 2 år, og jeg vil anbefale at man her vedtar både dette med 2-årig avtale og at det blir indeksreguleringsbestemmelse i den. Jeg tror det byr på flere fordeler å ha en slik ordning.

Jeg tror jeg vil nevne et par ord om den diskusjon en hadde på siste LO-kongress om vår framtidige tariffpolitikk. Forholdet var jo at vi hadde hele 69 forslag på Kongressen om tariffpolitikken. Endel av disse forslag hadde med oppgjørsformen å gjøre. Så vidt jeg kan se etter å ha gjennomgått forslagene nå, var de fleste av de organisasjoner som uttalte seg om oppgjørsformen, tilhengere av forbundsvise oppgjør. Nå ble det jo ikke noe vedtak på Kongressen om akkurat det. Disse spørsmålene ble jo sendt over til LO's sekretariat og senere til Representant- skapet for å vurdere situasjonen. En skal være oppmerksom på, synes jeg, at hvis vi får samordnede oppgjør, så vil Norsk Arbeidsgiverforening føle det mye tryggere. Dette vil ikke resultere i noen konflikt. Blir en ikke enig om samordnede oppgjør ved forhandling eller mekling, så betrakter jeg det som lite sannsynlig at man får en stor konflikt. Jeg tror at en regjering, enten den er ledet av Borten eller andre, vil måtte ta den eneste konsekvensen av det, å foreslå lønnsnemnd i Stortinget. Det er helt urealistisk etter min mening ved samordnede oppgjør å tro at en kan sette saken på spissen. Når det gjelder de forbundsvise

oppgjør, så kan ikke Regjeringen gjøre på samme måten. Hvis ett eller flere forbund ikke kommer til et resultat, så vil en kunne sette det på spissen hvis en finner det nødvendig fra forbundets side. Jeg sier ikke dette for at jeg er på jakt etter konflikter, men fordi Norsk Arbeidsgiverforening sannsynligvis føler seg mye mer trygg på samordnet oppgjør enn forbundsvise oppgjør. En slik trygghet som ikke fører til den nødvendige gli i forhandlingene. På Handel og Kontors landsmøte i 1964 ble vedtatt, og forsterket i 1968, at vårt forbund skulle gå inn for forbundsvise oppgjør. Så vidt jeg vet, er det flere andre forbund enn Handel og Kontor som både på landsstyremøter og landsmøter har vedtatt forbundsvise oppgjør. Spørsmålet er: Er det skjedd så mye etter at disse vedtakene er gjort at en bør endre standpunkt? Etter min oppfatning er det som er nytt, det såkalte svenskeoppgjøret med etterslepningstillegg eller lønns- glidningsgaranti. Jeg synes at dette nye ikke er nok til at det ville være riktig å endre standpunkt. Mente en at det ville være riktig med forbundsvise oppgjør før en fikk disse opplysningene, så tror jeg ikke dette er grunn til å endre mening. Jeg mener at de enkelte forbund må få lov til å reise kravene overfor Norsk Arbeidsgiverforening, forhandle forbundsvise, enten med representanter for LO eller uten, og at forslagene må ta hensyn til de hovedretningslinjene som er trukket opp i denne uttalelsen. Med hovedretningslinjer mener jeg at i de forbundsvise oppgjørene må en ta hensyn til både generelt tillegg, lavtlønnsstillegg og dette med 40 timers uke for skiftarbeidere. Ut over det er det en rekke spørsmål som forbundene brenner etter å få forhandlet om med Norsk Arbeidsgiverforening, og jeg tror det er vanskelig å få reelle forhandlinger om dette uten at de enkelte forbund legger opp sin taktikk og sitt forslag selv. Jeg vil derfor referere det forslaget som jeg har framsatt, som stort sett er det samme som i 1968:

«De enkelte forbund må overfor NAF legge fram sine forslag til nye tariffavtaler så snart som mulig, slik at forhandlingene kan komme i gang tidlig, med sikte på å være sluttført for tariffavtalens utløp.

Tariffkravene utformes etter de hovedretningslinjer som er trukket opp i foranstående premisser.

De nye tariffavtaler gjøres gjeldende for to år til de respektive utløpsdatoer, og må inneholde indeksreguleringsklausul.»

N. R. Mugaas, Statstjenestemannskartellet: Jeg skal ikke legge meg bort i debatten mellom Landsorganisasjonen og formannen i Handel og Kontor om spørsmålet forbundsvise oppgjør kontra fellesoppgjør. Forholdet er nemlig at innenfor den offentlige sektor har vi en annen arbeidsgiverpart enn for øvrig i Landsorganisasjonen. Statstjenestemannskartellet skal forhandle med statens representanter, Kommuneforbundet skal forhandle med By- og Herredsforbundets forhandlingsutvalg. Det vil da si at vi på begge disse områdene faktisk har forbundsvise oppgjør

når man ser Kartellet i den forbindelse som ett forbund som ivaretar statstjenestemennenes interesser.

Den diskusjon som imidlertid har vært ført innenfor Sekretariatet forut for dette representantskapsmøtet har jo i en ganske stor grad dreid seg om samordningsproblemene, og disse samordningsproblemene er i realiteten av to slag. For det første har vi et internt samordningsproblem, som går ut på å samordne og sammenfatte de ulike grupper interesser innenfor Landsorganisasjonen som et fellesskap. Dernest har vi spørsmålet om å samordne Landsorganisasjonens tariffoppgjør med den øvrige del av arbeidslivet. Altså en samordning med de grupper som står utenfor LO. Før jeg kommer noe nærmere inn på dette, så tror jeg det vil være riktig overfor Representantskapet å understreke litt av den størrelsesorden det er når det gjelder statssektoren.

Staten er i dag arbeidsgiver for noe over 123 000 regulativlønnte tjenestemenn. Ved siden av dette har vi 40 300 overenskomstlønnte arbeidere og ansatte på særregulativer. Bortimot 163 400 ansatte skal ha sine tariff revisert innenfor staten i ett og samme tidsrom. Av disse 163 000 er mer enn 85 000 organisert i Landsorganisasjonen og har Statstjenestemannskartellet som sin hovedsammenslutning og tariffmotpart mot staten. Altså mer enn halvparten av de direkte ansatte i staten er organisert i Landsorganisasjonen og skal samordne sine interesser med de øvrige arbeidstakeres interesser innenfor Landsorganisasjonen. I tillegg til disse 163 000 kommer da lærerne med 25 000. Man har ofte i diskusjonen når man diskuterer spørsmålet om staten kontra arbeidslivet for øvrig, pekt på de relativt store lønninger som er innenfor statsområdet. Dersom vi trekker ut gjennomsnittslønnen etter de lønnstall man er i stand til å finne, så ligger den, når man ser overenskomstlønne og regulativlønne under ett, på 25 170 kroner innenfor den statlige sektor. Voksne menn i industrien er beregnet av Landsorganisasjonens økonomiske kontor til å ha en årsinntekt på 24 210 kroner dette året. Tar man med transport, bygg og anlegg, stiger den gjennomsnittlige inntekten til 25 400 kroner. Det som da naturlig ut fra disse tallene vil være statens hodepine som arbeidsgiver, det er jo at det skal konkurreres om den samme arbeidskraften til en rekke arbeidsplasser. I den utstrekning det er mulig for staten som arbeidsgiver, skal den forsøke å trekke til seg arbeidskraft som man er tjent med, ikke minst ut fra det planleggingsarbeidet og ut fra den stadig økende virksomhet som den offentlige sektor etterhvert er blitt. Det som har vært statens filosofi bak dette i alle år har vært at den ikke skal være lønnskappende, men heller ikke lønnstrykkende. Det vil si at man skal ta sikte på å følge lønnsutviklingen innenfor arbeidsmarkedet for øvrig.

Vi har jo ved gjentatte tariffoppgjør i årene etter krigen til stadighet diskutert størrelsesordenen når det gjelder oppgjørene innenfor den offentlige sektor kontra oppgjørene innenfor den private. Det som er

grunnen til dette er at en stort sett opererer med to forskjellige lønns-systemer som ikke gir den samme utvikling i perioden. Dersom vi ser på den totale lønnsøkning innenfor industrien i tidsrommet 1960—1969, så utgjorde den 93 prosent. Tarifflønnøkningen i samme tidsrommet var 48,8 prosent, og det som kalles lønnsglidning 44,2. Altså over en 9-årsperiode ser vi at lønnsglidningen representerer nesten like mye som tarifføkningen. Og nå har vi da ved tariffoppgjørene hatt det forholdet at vi har fått et helt annet prosenttall innenfor den offentlige sektor. Vi husker 1968 med 7 prosent, 1966 med et gjennomsnitt på 9 prosent, men nå fikk vi også med stigende tall. Men dersom man da ser på lønnsutviklingen innenfor den offentlige sektor kontra den private sektor for tidsrommet 1949, og sier at utgangspunktet 1949 settes lik 100, så finner vi at voksne menn i industrien har hatt en lønnsutvikling på 246 prosent, mens man innen staten har hatt en lønnsutvikling varierende etter lønnsklasse 8 på 330 til 347 i lønnsklasse 9. Det vil si at når man vurderer lønnsutviklingen i den offentlige tjeneste over et lengre tidsrom og sammenholder både lønnsnivået og lønnsutviklingen, kommer vi fram til at utviklingen har vært stort sett den samme innenfor begge disse to deler av arbeidslivet. Og når det er tilfellet, skyldes det jo bare det enkle forhold at man har vært nødt til ut fra selve lønnsystemene å bruke andre tall ved tariffoppgjøret innenfor den offentlige sektor enn man har kunnet bruke i den private. Nettopp fordi, som jeg nevnte, at man innenfor den private sektor har en lønnsglidning som gjennomsnittlig har gått på mellom 3 og 4 prosent pr. år, mens man innenfor den offentlige sektor, i første rekke innenfor statssektoren, her har hatt en mye svakere lønnsglidning. Nå skal vi ærlig innrømme at det også innenfor statssektoren finnes en lønnsglidning, men den er av en helt annen størrelsesorden, og i mange tilfeller er den av negativ art. Men jeg vil gjerne, mens vi snakker om denne lønnsglidning, presisere meget sterkt, at vi er fullstendig klar over at det er veldig store grupper innenfor den private sektor som har en svak eller nesten ingen lønnsglidning i det hele tatt, og innenfor disse områdene finner vi jo også i realiteten lavtlønnsområdene i industrien.

Det som vil være Statstjenestemannskartellets, og også Kommune-forbundets problem i forbindelse med dette tariffoppgjøret, det er å finne fram til et tariffopplegg i samråd med Landsorganisasjonens sekretariat som kan sikre at vi i framtiden vil få en annen lønnsutvikling, slippe denne formen for lønnstillegg som vi har vært nødt til å bruke i den senere tid. Derfor har vi kanskje, ikke minst fra vår side, vært veldig opptatt av de intensjonene som ligger i det svenske systemet. Nå skal man imidlertid være klar over at det ikke er så helt liketil og enkelt å ta det svenske systemet i dag og føre det med ett slag over til Norge. Det som vi nå har diskutert innenfor Sekretariatet, det har jo vært å finne fram til en lønnsglidningsgaranti, eller lønnsutviklings-

garanti, som man kaller det i Sverige. Dette ble gjort i 1966 i Sverige, da man fikk et tre-årig oppgjør, og det man konstaterte dengang var at statstjenestemennene i Sverige hadde et etterslep. De lå tilbake i forhold til industrien med 7,3 prosent. Og disse 7,3 prosentene kunne de ikke da ta ved å legge på lønningene det første året og så komme inn med lønnsglidningsgaranti etterpå. De ble nødt til å foreta en fordeling, slik at de 7,3 prosentene da ble fordelt på hvert år i tariffavtalen, 1966, 1967 og 1968. Ved å gjøre det på denne måten, så var forholdet når man kom fram til 1969-oppgjøret i Sverige, at man allerede hadde nullstilt forholdet mellom den private industrien og den offentlige sektor, og man kunne da la statssektoren og den kommunale sektor få den samme lønnsglidningsgaranti som de andre, pluss det tarifftillegget som ble gitt, og som ble avtalt mellom svensk LO og den svenske arbeidsgiverforening. Og dersom vi kan greie dette også innenfor norsk fagbevegelse, så vil vi i framtiden da unngå å måtte operere med de veldig store differansene i prosenter som har vært tilfelle i de senere år.

Det som jeg har forstått ligger i hele det svenske oppgjøret, er at man har tatt sikte på å garantere alle lønnstakergrupper en lønnsutvikling på mellom 7 og 8 prosent pr. år i gjennomsnitt. Det tall som Landsorganisasjonens formann lanserte som en ramme omkring dette tariffoppgjøret, kombinert med det etterslep som man regner med finner sted innenfor den offentlige sektor, vil da gi omtrent den tilsvarende utvikling for den offentlige sektor, på samme måte som den samme ramme pluss den lønnsglidning som finner sted gir en rimelig lønnsutvikling i industrien. Men jeg vil jo gjerne gjenta det jeg sa, at vi er veldig klar over fra vår side at innenfor mange svake næringer i industrien ligger lønningene for lavt, og det skyldes at man der ikke kan konstatere den samme grad av lønnsglidning som man har i gjennomsnittet for øvrig.

Og jeg skal gjerne ta den invitt som formannen i Handel og Kontor kom med. Vi skal fra vår side være villig til å motivere og forklare utad i den utstrekning vi er i stand til det, den forskjell i lønnsystemer som er til stede og som i hvert fall ved dette oppgjøret betinger en annen løsning av selve tariffopplegget for den offentlige sektor enn for den private. Men jeg vil jo gjerne også da snu dette og si at man også innenfor den private del av arbeidslivet, for de som representerer industriforbundene, håndverksforbundene osv., må være villig til å forsøke å klare ut de problemer vi står overfor.

Jeg har et inntrykk av, etter de drøftinger vi har hatt nå innenfor Statstjenestemannskartelletts forskjellige sektorer, og også etter den debatt som har vært ført i Sekretariatet, at partene nå er langt på vei klar til å forstå de problemer som ligger på begge sider og kanskje i større utstrekning enn tidligere er villige til å forsøke å løse disse interne samordningsproblemer. Derfor tror jeg at jeg skal kunne uttale temmelig sikkert på Kartelletts vegne at vår intensjon er ikke her å ligge foran

og få bedre oppgjør totalt sett enn industrien for øvrig, men forsøke å holde tritt med den lønnsutvikling som skjer, og som vi er nødt til å si skyldes at staten ikke ønsker å lede utviklingen når det gjelder lønningene, men legge seg på den utvikling som skjer i arbeidslivet for øvrig.

Vi har imidlertid da et forhold innenfor den offentlige sektor som jeg må få lov til å berøre litt. Det er det forholdet at Statstjenestemannskartellet representerer 85 000 ansatte i staten, og så har vi Kommuneforbundet, og i noen utstrekning også Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet, som har ansatte innenfor kommunene. Både den kommunale sektor og statssektoren har det samme utgangspunktet, de har det samme lønnsregulativet, og vi har stort sett de samme generelle bestemmelser. Vi er derfor nødt til internt å samordne våre krav, Kartelletts krav med Kommuneforbundet og Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet, slik at vi sikrer oss når vi først har en samordning, at det i hvert fall ikke spriker når det gjelder den offentlige sektor. På bakgrunn av de drøftinger som har vært ført, tror jeg at vi skal kunne lykkes i dette.

I innstillingen fra Sekretariatet på siste side er det, umiddelbart etter avsnittet som omhandler den offentlige sektor, tatt inn et avsnitt hvor man presiserer at det oppgjør som LO forhandler seg fram til skal være grunnlaget også for andre grupper. Jeg vil gjerne understreke at jeg har forstått Landsorganisasjonens formann i hans utredninger slik at dette da ikke er myntet på forholdene innad i Landsorganisasjonen, innad i Representantskapet, men det er myntet på de grupper som i dag står utenfor Landsorganisasjonen, og som forsøker å spille sitt eget spill i forbindelse med tariffoppgjøret. Jeg skal ikke gå i detaljer om det som hendte i 1968, men dere kjenner jo til at grupper utenfor LO fikk adgang til å gå til kamp på spørsmål som vi var låst fast i, hvor vi hadde lovbestemmelser som forhindret oss i å bruke kampmidler. Vi opplevde jo også at disse gruppene i noen utstrekning fikk sterk støtte fra pressen, noe som jeg vil tro vi ikke ville ha fått om vi hadde kommet i konflikt-situasjon i 1968 på det oppgjøret vi hadde den gang.

Med bakgrunn i det forholdet at Landsorganisasjonen organiserer mer enn halvparten av de som er ansatt i statlig tjeneste, og som skal ha sin avtale revidert ved kommende tariffoppgjør, er jeg veldig glad for den innstilling som er lagt fram fra Sekretariatet, og for de uttalelser som kom fra Landsorganisasjonens formann. Jeg føler meg overbevist om at dersom denne innstillingen blir lagt til grunn for det fortsatte tariffarbeidet og gjennomføringen av tariffrevisjonen neste år, så vil Landsorganisasjonen gjennom Statstjenestemannskartellet være med og lede lønnsutviklingen også innenfor den offentlige sektor.

FORMIDDAGSMØTET TIRSDAG 18. NOVEMBER

Leif Haraldseth refererte protokollen fra ettermiddagsmøtet 17. november.

Protokollen ble enstemmig godkjent.

Ordsiftet om tariffrevisjonen 1970.

Arne Li, Sekretariatet: Jeg støttet Totlands forslag, men hadde ikke stemmerett i Sekretariatet som varamann. Vi fra Grafisk mener fortsatt at forbundsvise oppgjør gir det beste grunnlaget for løsning av våre problemer. Vi opplever en teknisk utvikling, som vi har stått maktesløse overfor. Vi trenger et reelt møte med vår motpart. Vi har i den siste tida opplevd forstemmende arbeidsrettssaker som gjør dette enda viktigere.

Sverre Enger, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Vi blir visst aldri ferdig med diskusjonen om oppgjørsformene. Pensjonerte tillitsmenn som Nordahl, Larsson og Torkildsen har diskutert de samme spørsmålene. I en forsamling som dette er alle interessert i å ivareta interessene for sitt eget overenskomstområde.

Aspengren mente at vi måtte benytte oss av intensjonene i det svenske tariffoppgjøret, men at det ikke fullt ut kan overføres til vårt land. Det er riktig at det er så stor forskjell på Sverige og Norge at dette vanskelig kan gjøres. Rent teknisk er tariffoppgjørene svært forskjellige. På landsmøtet i Kjemisk vedtok vi et forslag om at det skulle settes ned en bred komité for drøfting av framtidens tariffoppgjør. Forslaget ble lagt fram på Kongressen og ble oversendt LO-sekretariatet.

I innstillingen er tatt med et punkt om enkelte overenskomstområder som skal ha ekstraforpleining. Jeg har intet imot det som står om den offentlige sektor på dette punkt. Jeg skulle imidlertid ønske de ville avvente utviklingen for å se hva det blir til med momsen.

Jeg er enig med LO-formannen i at det er viktig å rette opp normal-lønnstariffene. Vi kan ikke fortsette med så lave grunnlønnssatser.

Jern- og Metall fikk inn en god bestemmelse i sitt oppgjør i 1968. De fikk inn en bestemmelse om at de som ligger under 85 prosent av gjennomsnittet for bransjen skal få et tillegg en gang i året. En slik teknikk kan kanskje anvendes av andre forbund også.

Generelt er jeg tilfreds med Sekretariatets forslag, bortsett fra første avsnitt på side fire i innstillingen.

Kristoffer Ravnøy, Hordaland, sa seg stort sett enig med Enger. Etter at jeg har studert innstillingen viser det seg nemlig at det er mulig å fremme spesielle krav innenfor rammen av dette opplegget.

Dette kan imidlertid slås sterkere fast. Kanskje det er mulig å samarbeide Totlands forslag og flertallets forslag?

Det er nevnt en del grupper som skal spesialbehandles. Jeg synes ikke det er klokt at det er nevnt noen grupper. Det er mange som trenger spesialbehandling. Mange jobber for en tarifflønn på 8 kroner timen og bedriftene gir ikke mer.

Kravet om lovfestet minstelønn har vært fremmet tidligere. Det må kunne fremmes igjen.

Ved hvert eneste tariffoppgjør sies det at de fagorganiserte ødelegger landets økonomi. Nå har vi erfaringer med bankene som tyder på at det er andre grupper som er farligere for økonomien.

Når det gjelder avtaletidas lengde bør ikke den overskride 2 år. Dette bør komme inn i forslaget fra Sekretariatet.

Willard Kristiansen, Jern- og Metallarbeiderforbundet: Det opplegget som er gjort fra Sekretariatet kunne ikke kalles et samordnet oppgjør. Det dreier seg egentlig om samordning av industriforbundsoverenskomstene. Halvparten av forbundene unntas fordi dette er bestemt gjennom innstillingen fra Sekretariatet eller fordi det dreier seg om høstfag.

Det er blitt sagt at det ikke er lønnsglidning i staten. Jeg vil minne om at det er noe som heter justerings- og normeringsoppgjør og klasseopprykk. Ingen må tro at lønnsglidning i det private næringsliv er noe som kommer «seilende på ei fjøl».

Det er mange betenkelige sider ved det opplegget som er gjort fra Sekretariatet. Det må kreves at det skal forhandles om tilpassing i hver enkelt overenskomst. Lavtlønnstillegget må ikke gis på gruppebasis, men på individuell basis.

Det må også slås fast at dette vedtaket skal offentliggjøres. Vi kan heller ikke gå herfra uten at det er gjort klart at vi vil ha en indeksbestemmelse. Jeg kan ikke stemme for Sekretariatets forslag.

Jeg vil fremme følgende endringsforslag til forslaget:

Side 3, avsnitt 3.

I henhold til foranstående mener Representantskapet at det ved tariffrevisjonen i 1970 bør reises krav av generell karakter, for at arbeidstakerne kan få sin andel av den produktionsutvikling som har funnet sted.

For det første bør det reises krav om et generelt lønnstillegg. For det annet må det reises krav om et lavtlønnstillegg for de som ikke har fått andel i den velstandsutvikling som har funnet sted. Denne gang må dette løses ved individuell lønnsberegning, som medfører at alle lavtlønnede får tillegget.

Det må også reises krav om å få gjennomført en såkalt lønnsglidningsgaranti, dvs. en ordning med tillegg til dem som ikke har fått den beregnede lønnsutvikling i tariffperioden.»

«Side 4, avsnitt 5.

Avtalens varighet må være 2-årig, og inneholde indeksbestemmelser.

Forslag til nytt avsnitt, side 3, siste avsnitt.

De krav som her er nevnt må utformes og reises av Landsorganisasjonen overfor Norsk Arbeidsgiverforening.

Representantskapet forutsetter at oppgjørets sluttresultat må tilpasses den enkelte tariffavtale.

Denne tilpassing skjer gjennom forhandlinger mellom det enkelte forbund og dets tariffmotpart.

Om nødvendig deltar LO i forhandlingene.

Bjørn Nessel, Telegrafmenneskes Landsforbund, mente at forslaget fra Sekretariatet var klart og velformulert.

Det er imidlertid noen få uklare punkter. Det ene er at det snakkes om kompensasjon for reduksjon av arbeidstida for skiftarbeiderne og gjennomføring av kravet om fem dagers uke i samme setningen. Det bør selvsagt satses på å gjennomføre fem dagers uke for alle, ikke bare for skiftarbeiderne.

Et annet punkt som er uklart for meg er den manglende uttalelse om indeksbestemmelse i tarifforslaget. Motparten vil se sammenhengen mellom kravet om lønnsglidningsgaranti og avtaleperiodens lengde. Dersom det skal være lønnsglidningsgaranti, forutsetter dette nærmest en to-årig tariffperiode. Derfor må vi etter min oppfatning ta med kravet om indeksbestemmelse i uttalelsen.

Jeg er glad for at både Totland og Aspengren har forstått utgangspunktet for den offentlige sektors tarifforhandlinger. Totland kom med en klar utfordring til Statstjenestemannskartellet om å klargjøre vårt utgangspunkt i sterkere grad for de øvrige fagorganiserte. Jeg håper vi skal kunne ta imot denne utfordringen.

Den første del av uttalelsen fra Sekretariatet harmonerer etter min oppfatning ikke helt med den andre delen av uttalelsen. Noen vil si at LO rir på to hester. Jeg må be om at det i dette tilfelle vurderes hva som er sagt og ikke hvem som har sagt dette.

La meg til slutt få lov til å komme med et lite hjertesukk. Oppgjørsformen er et taktisk spørsmål. Jeg tror Sekretariatet har de beste forutsetninger for å vurdere taktiske spørsmål. Vi må ikke bare la dette bli en debatt om oppgjørsformen. Vi må også ta oss tid til å diskutere andre saker, som kanskje er mer vesentlige.

Ole Flesvig, Arbeidsmandsforbundet, nevnte at det tidligere hadde kommet forslag som pekte i en annen retning enn det som var lagt fram. Forslaget som er lagt fram fastholder imidlertid intensjonene i det svenske opplegget.

Jeg mener et fellesoppgjør er å foretrekke. Forbundsvis oppgjør styrker ikke solidaritetstanken. Da oppnår de sterkeste pressgruppene de beste resultatene, og det er aldri de som har den dårligste lønna.

Et forhold vi må være oppmerksom på ved dette oppgjøret er at gjennomsnittstall aldri gir det riktige bilde av situasjonen.

Når det gjelder for eksempel lønnsglidning, har noen stor lønnsglidning og andre har ingen glidning. Dette kan rettes noe på hvis grupper som overhodet ikke har noen lønnsglidning holdes utenfor vurderingen.

Om det velges den ene eller andre oppgjørsformen, så er ikke dette noen innvendig fra medlemmene. De er interessert i et skikkelig og godt oppgjør.

Vi ligger bedre an i denne situasjonen enn ved forrige tariffoppgjør. Det er enighet om et pengeoppgjør. Vi skal ikke hjelpe myndighetene. Når vi hører hvor godt det skal være her i landet, så må vi ta det vi kan få.

I det forslaget som foreligger er det gjort flere unntak. Det gjelder blant annet Totlands forbund, Handel- og Kontor. Jeg vil at det også er andre grupper som må holdes utenfor. Det gjelder f. eks. rengjøringssektoren og vaktsektoren i vårt forbund. Hvis dette aksepteres vil jeg stemme for forslaget.

Jeg mener ellers at vi må få en indekssklausul i forslaget. Når det gjelder lønnsglidningsgarantien, bør denne bygge på et fast tall som utgangspunkt og ikke på en prosent.

Ole Flesvig foreslo:

«I 1. avsnitt på side 4 tilføyes etter LKAB: Vaktmenn og renholdsbetjening.»

Leif Andresen, Sekretariatet, sa seg enig i forslaget om et samordnet oppgjør. I Sekretariatet tok jeg imidlertid forbehold om at dette måtte skje for alle grupper. Hvis intensjonene i det svenske oppgjør blir fulgt i størst mulig utstrekning, vil det bli et godt tariffoppgjør.

Det er tatt reservasjon om at enkelte forbund skal ha separate forhandlinger. Vårt forbund har store grupper som trenger særbehandling. I Sekretariatet foreslo jeg at det ikke skulle nevnes noen spesielle grupper som skal ha mulighet til separate forhandlinger, men det skulle formuleres slik at enkelte tariffområder får anledning til separate forhandlinger om lønsspørsmålet. En slik formulering skulle være dekkende for alle grupper og alle forbund.

Som nevnt er det en rekke grupper i vårt forbund som har det vanskelig. Det skyldes oppgjørene etter 1961, som hovedsaklig har vært fellesoppgjør. Det gjelder tranindustrien, sildeoljeindustrien, vaskeriene og renseriene. Det gjelder også hele den elektrokjemiske industrien som har 5000 ansatte.

I kjemisk-teknisk industri ligger tarifflønnen på kr. 7,80 pr. time. Det er ikke akkord eller produksjonspremie i denne sektoren. I tillegg kommer akkordavsavn, som gir en total timelønn på kr. 8,17.

På renseri- og vaskerisektoren ligger lønna på kr. 8,43. Noen kan komme litt høyere enn dette.

Disse gruppene har det vanskelig og vi må slå et slag for dem.

Leif Andresen foreslo:

«Side 4, første avsnitt, endres til:

Som følge av at et generelt lønnstillegg og lavtlønnstillegg ikke kan gjennomføres på samme måte overalt i arbeidslivet, må det for enkelte tariffområder føres separate forhandlinger om lønsspørsmålene.»

Olav Lerø, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, mente det var naturlig at det var to forslag fra Sekretariatet. Det unaturlige er at mindretallet er så lite. Forbundsvisе oppgjør krever større innsatsvilje fra fagbevegelsens side enn det jeg tror er til stede i dag. Det må være en annen holdning hvis vi skal klare å gjennomføre et forbundsvist oppgjør. Fadesen fra 1968 er fagbevegelsen lite verdig. Etter min oppfatning har et samordnet oppgjør sine sterke sider og jeg vil derfor stemme for flertallets forslag. Jeg synes det er rimelig at den nye ledelsen i LO får forsøke seg. Dette kom også til uttrykk da landsstyret i vårt forbund behandlet spørsmålet. Vi forutsetter imidlertid at vi tar med oss intensjonene i det svenske tariffoppgjøret. Det resultatet de oppnådde var faktisk så godt at det punkt for punkt kan parallellføres med kravene. Hvis vi får en slik gjennomføring av tariffoppgjøret vil det gi tillit hos medlemmene.

Jeg er enig i at det må være mulig å trekke fram enkelte grupper som har behov for spesialbehandling. Det er beklagelig hvis noen grupper skal holdes utenfor en slik mulighet. Vi har trelastutvalgene, som ikke har nevneverdige muligheter til akkord og er henvist til de lave ukelønssatsene. Så har vi trelastbrukene. Denne bransjen har store problemer, og det har selvsagt også fått store konsekvenser for lønnsnivået. I perioden 1956 til 1968 har trelastbrukene fått en forverring av sitt relative lønnsnivå med 4,1 poeng og trelastutvalgene med 1,6 poeng. Hermetikkindustrien har f. eks. forbedret sitt relative lønnsnivå. Dette er en situasjon som disse gruppene ikke er tilfreds med. For trelastbrukenes vedkommende dreier det seg om 3500 mann. Jeg må be om at disse gruppene blir tatt med i spesialbehandlingen.

Olav Lerø foreslår:

«I tillegg til de overenskomster som er anført i øverste avsnitt på side 4 i Sekretariatets flertallsforslag tilføyes: Trelastutvalg, trelastbruk.»

Reidar Langås, Norsk Grafisk Forbund: Jeg føler meg provosert til å uttale meg om oppgjørsformen. Det ser ikke lyst ut for oss. Totlands forslag har tydeligvis vanskelig for å vinne gehør. Vi håper imidlertid

at det er et noe annet syn i Representantskapet enn i Sekretariatet. I Grafisk vil det bli en kraftig reaksjon hvis vi ikke får mulighet til å fremme våre krav. Den tekniske utvikling stiller oss overfor helt nye problemer. Jeg skal få lov til å sitere noe Handel og Kontors redaktør Erling Hansen har skrevet om oppgjørsformen i Arbeiderbladet: Han mener at det siden 1968 ikke har skjedd noe som svekker tanken om forbundsvisе oppgjør. «Vi er kommet i en situasjon der tariffavtalene ikke lenger avspeiler de reelle forhold på arbeidsplassene. Vi ønsker ikke å slå vilt omkring oss, men vi vil ha tariffavtaler som er et best mulig redskap for tillitsmennene på arbeidsplassene.» Vi har blant annet fått inn en uttalelse om tariffoppgjøret fra en av våre mindre foreninger, som på en meget gjennomtenkt måte argumenterer for forbundsvisе oppgjør. De krever full kompensasjon for prisstigningen. I tillegg revisjon av avtalene etter den tekniske utvikling. De krever en ettårig avtale, med helautomatisk indeksregulering. De mener også at fagbevegelsen ikke uten videre skal godta en lønnsnemndskjennelse.

Så har jeg et spørsmål til LO-ledelsen. Hvis flertallets forslag blir vedtatt, betyr det da at Grafisk kan komme i forhandlingsposisjon vis-à-vis sin motpart og kan vi bruke pressmidler for å løse våre problemer?

Ellers vil jeg gjerne nevne at gjennomsnittslønnstallet er meget misvisende når det gjelder vårt tariffområde.

I 2. kvartal 1968 var det 3,8 prosent overtid i gjennomsnitt for industrien. For Grafisk ligger overtida på 15—16 prosent. Alle kan forstå hvilke kolossale utslag dette gjør i gjennomsnittslønna.

Dirigenten ba om at alle som hadde fremmet eller ville fremme forslag måtte levere dem inn, slik at de kunne bli stensilert og utdelt.

Wernalf Falao, Sjømannsforbundet, pekte på at innenriksfarten skulle ha egne forhandlinger. Det er en typisk lavtlønnsgruppe. For enkelte grupper i innenriksfarten er det fortsatt 10 timers dag. Ukelønna kan komme opp i ca. 300 kroner. For oss er det viktig å få snakke med motparten. Innenriksfarten er et underskuddsforetakende. Det er Regjeringa og Stortinget som skal gi stønad og stønad får de ikke.

Lønnsstatistikken for innenriksfarten er ikke reell. Når statistikken skal tas opp kjører arbeidsgiverne på med overtid og dermed ser resultatet tilfredsstillende ut. I virkeligheten har disse folkene ingen fritid å snakke om i det hele tatt. De arbeider 4 timer, har 8 timer fri, arbeider 4 timer igjen osv. Folk blir fort utslitte og det er ganske illustrerende at vi skifter medlemsmasse i løpet av fire år på denne sektoren. Det forteller hvor utsatte de fagorganiserte i innenriksfarten er.

Jeg tror det er riktig å følge Sekretariatets innstilling.

Olav Sandal, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, mente at tanken om forbundsvisе oppgjør ble sterkt diskutert på arbeidsplassene. Mange mener at oppgjørene i 1956—61 var bedre enn i de seinere år. Dette kan tyde på at vi bør gå over på Totlands forslag. Også fordi det å heve lønna blir hovedsaken ved dette oppgjøret og vi ikke får en rekke tekniske komplikasjoner, kan det være en tanke å prøve Totlands løsning.

Det er likevel ting som taler for flertallsforslaget. Nå har imidlertid den ene gruppe etter den andre forlangt separate forhandlinger. Innen NNN er det mange grupper som kunne ha behov for det. De har vist moderasjon. Etter at så mange krav er kommet fram, må spørsmålet være om ikke forbundsvisе oppgjør likevel er den beste løsningen.

Vår motpart ønsker et samordnet oppgjør. Det vil gjøre konflikt umulig. Siste gang vi forsøkte å gjennomføre forbundsvisе oppgjør strandet det på enigheten. Det var bare Jern- og Metall som klarte å gjennomføre det. Arbeidsgiverne spilte på vår uenighet. Riksmeklingsmannen klarte å gjennomføre en samordnet avstemning, men det får vi angripe oss selv for. Uansett hva som blir resultatet denne gangen må vi stå sammen og kjempe for at det vedtak som blir gjort, gjennomføres.

Jeg forstår at enkelte lavtlønnsgrupper ønsker samordning, men jeg kan også forstå grupper som mener de kan ta ut mer ved forbundsvisе oppgjør.

Jeg går inn for flertallsinnstillingen av en eneste grunn: vi må ha vilje til enighet. Jeg vil be administrasjonen sørge for at bestemmelsen om lønnsglidningsgaranti blir formulert slik at gjennomføringen av den legges til den enkelte arbeidsplass. Ellers tror jeg det er viktig at oppgjøret kommer i havn før 1. mai. Vi må få garanti for at halvparten av jordbruksoppgjøret dekkes over statsbudsjettet.

Dirigenten refererte forslag fra Ruth Svendsen, Handel og Kontor, sålydende:

«Det nedsettes et hurtig arbeidende utvalg til å utrede de forhold som forårsaker det lave tempo i tilnærmingen mellom kvinne- og mannlønn på tross av tariffavtalenes ensartede satser.

Utvalgets arbeid skal samtidig ta sikte på å finne fram til virkemidler for å bedre situasjonen i denne sak.»

Håkon A. Ødegaard, Kjemisk, sa at oppgjørsformen ikke er noe prinsipp, men betinget av den aktuelle situasjon. Dette har vært et stående utsagn i mange år. Jeg har imidlertid reflektert en del over denne problemstillingen. Frie forbundsvisе oppgjør vil i virkeligheten si at de som først går ut i tariffoppgjør trekker opp en økonomisk ramme som alle de andre forbund et blitt henvist til. Det betyr at et enkelt forbund trekker opp rammen for oppgjøret. Jeg synes det er bedre at LO gjør

dette. I Sverige sier LO at hele det svenske samfunnet er så sammenkoplet at forbundsvisе forhandlinger er umulig. Jeg tror fellesoppgjørene er kommet for å bli.

Foran dette tariffoppgjøret er vi inne i en høykonjunktur og det ser ut som om denne høykonjunkturen vil vare. I 1970 kan det imidlertid skje mye som følge av politiske vedtak. Det er en infløkt situasjon. Spørsmålet er hvordan vi skal skape trygghet for lønnstakerne. Dette er et av de viktigste argumentene for fellesoppgjør.

Når det gjelder selve forslaget til uttalelse vil jeg gjerne få lov til å sette fingeren på ett punkt. Slik det er formulert kan uttalelsen forstås dit hen at LO vil gå inn for at alle to-skiftsarbeidere skal få sin arbeidstid redusert. Dette kan skape mange misforståelser og bør rettes opp.

Når det gjelder spørsmålet om unntak fra samordningen tror jeg ikke de fagorganiserte vil forstå at enkelte bransjer skal unntas fra samordningen. Hvis det ikke skal skapes total forvirring må vi etter min oppfatning vedta Leif Andresens forslag. Jeg vil også foreslå at Ruth Svendsens forslag om kvinnelønningene blir vedtatt.

Leif Østli, Norsk Sjømannsforbund, påtalte Aspengrens intervju med Aftenposten, der hele opplegget for tariffoppgjøret etter hans oppfatning var lagt fram. Han mente likeledes at uttalelsen om at LO ikke hadde makt i forbindelse med forhandlingene om Hovedavtalen var uheldig og var ikke forundret om uttalelsen ville bli gjengitt i den borgerlige presse.

Det er ikke oppgjørsformen som er det viktigste ved tariffoppgjøret, men viljen til å gjennomføre kravene. Hovedvekten ved dette tariffoppgjøret må være å forbedre forholdene for de lavest lønte.

De to forslagene som er fremmet fra Sekretariatet peker etter min oppfatning i samme retning og må kunne føyes sammen til ett forslag. Jeg er enig i at det ikke bør sendes ut noe anbefalt forslag før vi vet hva andre grupper får. For øvrig synes jeg det er uheldig at nestformannen antyder at kravet bør ligge på ca. 8 prosent, mens Stafo seinere antyder at kravet bør ligge på 13—14 prosent.

Ellers må Representantskapet være forsiktig med å binde forhandlingene for innenriksfarten. Lønningene på denne sektoren ligger på kulinivået.

Til slutt vil jeg gjerne få sitere fra et intervju med Ragnar Kalheim der han sa at P. Mentsen spilte statistens rolle, mens A. P. Østberg hadde hovedrollen i det forrige tariffoppgjøret. Det er nye folk i disse posisjonene nå og vi vil håpe at rollene byttes.

Arne Andresen, Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund, sa at mange stilte seg spørsmål om Sekretariatets forslag kunne være det rette når det var tatt så mange forbehold. Det snakkes om et svensk

mønster. Etter min oppfatning befinner svenskene seg i en helt annen situasjon og deres mønster kan ikke være avgjørende for oss.

Hvorfor skal vi velge et samordnet oppgjør? Tariffoppgjøret denne gangen vil dreie seg om penger og generell teknisk revisjon. Hva slags samordning er det det tenkes på? Det er enkelt å samordne de fagorganiserte. Men hva med de frie yrker? Dette blir ikke klargjort gjennom Sekretariatets innstilling. NAF-direktøren har sagt om dette at samordningen ikke må drives så langt at den er ugjennomførbar.

Vi husker det siste tariffoppgjøret. Vi fikk et lavtlønnstillegg som ikke gjorde det mulig å rette opp skjevheten. Jeg tror det er mulig for forbundene å ta ut mer enn dette. Bransjene som utgjør vårt forbundsområde har lønnsveie ut over dette. Det er mange bransjer som ikke er særlig lystne på konflikt. Jeg tror alt skulle ligge vel til rette for forbundsvis oppgjør.

Spørsmålet om separate forhandlinger for enkelte grupper har skapt en god del hodebry. Det er flere grupper enn de som er nevnt som har krav på særbehandling. Det må være mulig for forbundene å komme i forhandlingsposisjon direkte vis-à-vis sin motpart. Vi må med andre ord vedta forbundsvis oppgjør.

Finn Nilsen, Sekretariatet: Totlands innlegg fikk meg til å ta ordet. Vårt forbund er den største lavtlønnsgruppen i LO. Vårt lavtlønnsproblem overskygger alle andre. For oss er oppgjørsformen avgjørende. Våre problemer kan bare løses gjennom samordnet oppgjør.

Det sies ofte at samlet gir forbundsvis oppgjør bedre resultater. Det er ikke riktig. Resultatene av forbundsvis oppgjør er ofte i strid med den solidariske lønnspolitikk. Det er de som ligger best an fra før som tjener mest på forbundsvis oppgjør.

Det eneste virkelige samordnede oppgjør vi har hatt var i 1966. Vi mener at dette var et godt tariffoppgjør. Det svenske tariffoppgjøret ga også meget gode resultater for de lavest lønte. Jeg vil gjerne spørre hvordan en har tenkt seg løst lavtlønnsforbundenes problemer med et samordnet oppgjør.

Et annet forhold som nevnes er de manglende muligheter til teknisk revisjon av avtalene. Dette er en misforståelse. Fagbevegelsen blir enig om en økonomisk ramme og så er det opp til det enkelte forbund å bruke en del av dette til teknisk revisjon av avtalene.

Forbundsvis oppgjør er etter min oppfatning urealistisk. Svenskene har tatt konsekvensene av dette. Det er ganske illustrerende at det ikke er kommet noen protester til fagbevegelsen der.

Noen sier at det var et samordnet oppgjør i 1968. Det var det ikke. Utgangspunktet var galt og det manglet ikke på advarsler.

Olaf Axelsen, Treindustriarbeiderforbundet, mente at fagbevegelsen ikke ville makte å gjennomføre forbundsvis oppgjør. I et moderne industrisamfunn er det ikke plass for snevre gruppeinteresser.

Så vidt jeg kan forstå innebærer Sekretariatets forslag at samordningen skal gjennomføres på en slik måte at hvert enkelt forbund kommer til forhandlingsbordet. Det er en komplisert og tidkrevende oppgjørsform.

Det holdes en rekke konferanser om tariffoppgjøret ut over landet. Medlemmene får følelsen av å være med, og det er viktig at så mange som mulig trekkes med også i slutfasen. Dette kan oppnås gjennom et samordnet oppgjør etter mønster av oppgjøret i 1966.

Formannens tale var kort og klar. Jeg synes ikke innstillingen fra Sekretariatet er like klar. Spesielt vil jeg sette fingeren på siste avsnitt på side 3. Leif Andresens forslag til endring tangerer på mange måter mitt forslag og det er mulig at jeg kan trekke mitt forslag til fordel for hans. De unntakene som er nevnt må gå ut av forslaget. Vi kan få en omredigering som dekker alle de aktuelle gruppene.

For øvrig er jeg enig i punkt to i Totlands forslag. Det er ingen hensikt i å drive taktikk på spørsmålet om 2-årig avtale eller ei.

Olaf Axelsen foreslår:

«Side 3, siste avsnitt, foreslås endret slik:

De krav som er nevnt, må utformes og reises av Landsorganisasjonen overfor Norsk Arbeidsgiverforening. I tillegg må de forbund som ønsker endringer i overenskomstens alminnelige bestemmelser, sende inn forslag til LO.

Det generelle tillegg og lavtlønnstillegget (potten), stilles til disposisjon for forbundsvis forhandlinger.»

Fritz W. Hannestad, Sekretariatet: Det har vært snakket om oppgjøret i 1968. Vi trodde på et forbundsvis oppgjør den gangen. Ingen av oss vil ha et slikt tariffoppgjør om igjen. Både Totlands forbund og vårt forbund ble diktert av Riksmeklingsmannen. Vi anbefalte medlemmene å forkaste forslaget.

Opgjørsformen er mer eller mindre likegyldig. Spørsmålet er hva vi får ut av oppgjøret.

Hvis vi velger forbundsvis oppgjør kan vi komme i en streikesituasjon. Det kan imidlertid føre til at arbeidsgiverne gjør sine mottrekk og dermed er hele bildet endret. Flertallsforslaget åpner etter min oppfatning alle muligheter. Det åpner adgang for det enkelte forbund til å forhandle. Vårt forbund skal i hvert fall kreve endringer i tariffavtalen.

Spørsmålet om avtaleperiodens lengde står fortsatt åpent, men tanken om en to-årig avtale ligger i lufta. Jeg mener at dette spørsmålet og spørsmålet om indeksbestemmelsen må stå åpent.

Kåre Hansen, Handel- og Kontor: Diskusjonen har vist at det er stor uenighet i spørsmålet om oppgjørformen. «Svensk mønster» er et gjennomgangstema. En av de forutsetningene det svenske oppgjøret bygde på er ikke til stede hos oss. Det er en sosialdemokratisk regjering med et gigantisk utjamningsprogram. Vi har fått en skatteomlegging som peker i en helt annen retning. De grupper vi representerer har sterk mistillit til den borgerlige regjering. En samordning som er foreslått av Sekretariatet forutsetter tillit til de politiske myndigheter.

Vi kan stille spørsmål om hvem som skal samordnes. Er det jordbruket som skal samordnes med de fagorganiserte? Da må vi ta hensyn til de spesielle bosettingsproblemene som knytter seg til jordbruket. Fiskerne har også helt spesielle problemer. Næringsinntektene står fritt og de frie yrker er ikke kontrollerbare. Innenfor LO er det så store forskjeller at det ikke er mulig med samordning.

Det fins ikke et sterkt, saklig argument for samordning. Det gir ikke bedre resultater for de lavtlønte. Lønnsforskjellen er større i dag enn i 1961. Det er mulig Finn Nilsen mener at 1966-oppgjøret var godt. Det mente ikke medlemmene, og det endelige resultat ble fastsatt av Lønnsnemnda og ikke av partene.

Noen framstiller det som om det ikke skulle være noen form for solidaritet ved forbundsvis oppgjør. Begge former for oppgjør har fordeler og svakheter. Ved et forbundsvis oppgjør vil det selvsagt være en felles tendens og en felles retningslinje. Dersom det er slik at det kan tas ut så og så mye fra lavtlønnsbedriftene, så må dette kunne skje like godt ved forbundsvis forhandlinger som ved felles forhandlinger.

Dette er ingen Handel- og Kontor-sak. Det er et prinsippsspørsmål for hele fagbevegelsen.

Jeg vil gjerne støtte forslaget fra Totland og likeledes forslaget fra Ruth Svendsen om kvinnelønningene.

Finn Nilsen ga oss rene ord for pengene. Han mener altså at vedtaket om forbundsvis oppgjør i 1968 var en arbeidsulykke.

Hvorfor foretrekker NAF samordnede oppgjør? De sier selv at det er for dyrt. Ved forbundsvis oppgjør er streik en reell trusel. Da møter vi bedriftslederne og de skjønner bedre enn sosialøkonomene og data-maskinene i Arbeidsgiverforeningen hva streik betyr.

Hvem får profitten i de bransjene som ligger godt an? Det er i hvert fall ikke de fagorganiserte. Forbundsvis oppgjør er etter min oppfatning det mest demokratiske.

Ingolf Holthe, Sør-Trøndelag, spurte hva Sekretariatet egentlig mente med begrepet lavtlønt. Utjamningspolitikk betyr etter min mening ikke at alle skal ha grå skjorte. Tross alt snakk om solidarisk lønnspolitikk er problemet like stort. Hvorfor? Årsaken er etter min mening fellesoppgjørene. Produksjonen øker og de lavtlønte bidrar til det. Da er

det også rett og rimelig at de får sin del. De som ligger under gjennomsnittet er misfornøyd. Det stilles store krav til dem som skal ivareta arbeidstakernes interesser. Spørsmål stilles om hvor stor del av samfunnets midler som skal gå til lønnstakerne, hvor mye som skal gå til investeringer til skoler, til sykehus osv. Dette må tas med i vurderingen av tariffpolitikken. Fagbevegelsen må med andre ord engasjere seg sterkere i samfunnspolitikken.

Finn Salomonsen, Norsk Papirindustriarbeiderforbund, mente at intensjonen måtte være at alle skulle få sin del av godene. Jeg er for samordning av tariffoppgjøret. Det må ikke være så stor adgang til «singleopptreden».

Formuleringen om reduksjon av arbeidstida for skiftarbeidere er noe vag.

Når det gjelder indeksbestemmelsen mener jeg vi må vente til vi har sett opplegget fra Regjeringen. Jeg er imidlertid fristet til å foreslå en helautomatisk indeksbestemmelse.

Når det gjelder landsbruksoppgjøret må halvparten av dette tas over statsbudsjettet.

Håkon Bjordal, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, nevnte at det ved hvert eneste tariffoppgjør var mye snakk om de lavtlønte. Avstanden mellom de høyest lønte og de lavtlønte er blitt større og større. Hvis ikke vi maktet å endre dette, forfeiler vi vårt mål.

Leif Andresen nevnte eksempler fra Kjemisk. Vi vet at det gjelder store grupper. En timelønn på kr. 7,00 er ikke vårt samfunn verdig. Og dette problemet gjelder i realiteten alle fagforbundene.

Jeg er enig i tanken om et fellesoppgjør og det må ta sikte på å heve grunnsatsene i hele konglomeratet av avtaler. Spørsmålet om heving av bunn-nivået er lite diskutert, men det kan oppnås gjennom et fellesoppgjør.

Jeg henstiller til Representantskapet å støtte de forslagene som er kommet fra Leif Andresen og Willard Kristiansen.

Ruth Svendsen, Handel- og Kontor: Norge ratifiserte ILO-konvensjonen om lik lønn for likt arbeid i 1961. Rammeavtalen om likelønn mellom partene i arbeidslivet forutsatte at dette skulle gjennomføres innen 1967.

Utviklingen viser at gjennomsnittlig er kvinnelønningenes prosentvis andel av mannlønningene bare økt med under én prosent. I praksis er altså resultatene små og vi må angripe problemet på nytt. LO må sette ned et utvalg til å utrede spørsmålet om hvorfor kvinnes prosentandel av mennenes lønninger er lite endret.

Representantskapet tok deretter pause fra kl. 12.00 til kl. 13.30.

ETTERMIDDAGSMØTET TIRSDAG 18. NOVEMBER

Protokollen fra formiddagsmøtet ble referert av Leif Haraldseth og enstemmig godkjent.

Tor Aspengren: Sekretariatet har hatt møte og behandlet de innkomne forslag i håp om en enkel votering. Vi har prøvd å finne en løsning. Det er gjort en del redaksjonelle endringer:

På side 3 er uttrykket «diskontinuerlig» endret til «døgnkontinuerlig». Videre kommer som eget avsnitt: «Det bør satses sterkt på i større grad å få gjennomført 5 dagers arbeidsuke.»

Sekretariatet slutter seg til Willard Kristiansens forslag til siste avsnitt på side 3 i innstillingen, og til hans forslag om varigheten og indeksreguleringsbestemmelse.

Rekka med eksempler på unntak fra samordningen vil vi fastholde. Den har sin spesielle bakgrunn. Det er muligens en eller annen gruppe som ikke er med, men disse vil vi holde på.

I kystfarten er arbeidsforholdene helt spesielle. Handel- og Kontor har en egen tariffoppbygging. Rutebilsektoren har et «gult» forbund å konkurrere med og har dessuten meget ubekvem arbeidstid. Kjøttindustrien er det håndverksfag som ligger dårligst an. Bakerne og konditorene er utsatt for et sterkt press fra myndighetene. Hermetikkindustrien har også sine spesielle problemer. Jernbanebetjeningen ved LKAB må samordnes med den øvrige jernbanebetjening i landet.

Når det gjelder det svenske tariffoppgjøret vil jeg si at noe er godt og noe kan gjøres bedre. Når det gjelder lavtlønnstillegget vil vi fremme som krav at dette skal gå på den enkelte person.

Jeg vil legge til at Sekretariatet tiltrer forslaget fra Ruth Svendsen.

Totland og Arne Li står på sitt forslag. Det samme gjelder Leif Andresen.

Alf Frotjold, Hotell- og Restaurant-Arbeider-Forbundet: Debatten er ikke blitt klarere etter sekretariatsmøtet. Vi opplever jo faktisk at det argumenteres på samme måte for to forskjellige løsninger.

Leif Skau, Jern- og Metall, beklaget at oppgjørsformen fortsatt var hovedspørsmålet i diskusjonen. Vårt forbund har sterke synspunkter for forbundsvisе forhandlinger. Når vi har gått inn for dette skyldes det våre lønssystemer. Denne gangen har vi overveid et annet standpunkt. Jeg er enig i forslaget fra Sekretariatet fordi det i hele den økonomiske situasjon vil være ufordelaktig at et forbund legger grunnlaget for hele oppgjøret. En forutsetning for at vi går med på en slik linje er at vi får drøfte fordelingen med vår motpart. Sekretariatets innstilling er blitt forsterket på dette punkt i løpet av pausen. Det er mulighet for at vi kan disponere det generelle tillegg, lavtlønnstillegg og etterslepingstillegg innenfor vår egen overenskomst.

Åge Petersen, Sekretariatet, mente det var umulig å unngå en diskusjon om oppgjørsformen. Mitt prinsipielle syn er at dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Det siste forbundsvisе oppgjør hadde vi i 1961. Derfor har jeg ment at tiden nå var inne for forbundsvisе oppgjør. Dette synet var mitt utgangspunkt. Under diskusjonen i Sekretariatet fant det sted en avklaring. Det er nødvendig med sterk vilje for å få gjennomført forbundsvisе oppgjør. Denne viljen har manglet. Det overveldende flertall i Sekretariatet ønsket fellesoppgjør. I mitt eget forbund er det et overveldende flertall for forbundsvisе oppgjør. Når viljen til å gjennomføre dette mangler, er det imidlertid dødsdømt på forhånd. Vi må for enhver pris unngå en slik situasjon som vi hadde i 1968. Derfor ønsker jeg heller å være med på å formulere flertallets standpunkt til dette spørsmålet. Dette fellesoppgjøret er noe helt annet enn de vi har hatt tidligere. Det er også gjort en rekke unntak fra samordningen.

Arild Kalvik, Norsk Grafisk Forbund, hevdet at et spørsmål til LO-formannen ikke var besvart. Denne tausheten kan vi ikke gjøre annet enn å tolke negativt. Vi har en rekke problemer som vi altså ikke kan få tatt opp med motparten. Det gjelder for eksempel forhold omkring en sykelønnsordning som ble etablert i 1955. Det gjelder også de nye lønssystemene som trenger seg fram. Vi har ikke akseptert akkord. Vi vil få dette på bordet, og det er vanskelig å stoppe det lenger. Vi stilles overfor en fullstendig teknisk eksplosjon innen vår bransje. Vi kunne trenge fortløpende tarifforhandlinger hvert eneste år.

Tariffoppgjøret i 1968 brukes som eksempel på at forbundsvisе forhandlinger ikke er mulig. Jeg må få lov til å minne om at formannen avsluttet Representantskapsmøtet dengang med å si at «vi får se hvordan det går under marsjen». Noen har sagt at vårt forbund valgte å sitte på gjerdet. Det vi gjorde var å følge Representantskapets vedtak om forbundsvisе oppgjør.

Arne Born, Sekretariatet, mente å ha registrert nye toner i riktig retning når det gjaldt holdningen til de fagorganiserte på den offentlige sektor. Det er viktig at fagbevegelsen har tillit i våre grupper og i nye grupper. Vi må legge opp til en linje som gir tilslutning. Det er ingen tilfeldighet at vi i Kommuneforbundet øker medlemstallet med 2—3000 medlemmer i året. Vi har en sterk stilling og er interessert i å overføre denne sterke stillingen til andre LO-forbund. Det som mangler er bedre orientering horisontalt. Vi må unngå misunnelse og misforståelser.

Thorvald Karlsen, Sekretariatet, mente det var beklagelig at det bare ble en diskusjon om forbundsvisе eller samordnet oppgjør. Når flertallet er for samordnet oppgjør skyldes dette blant annet erfaringene

fra 1968. Vi ønsker ikke at forhandlingene i lang tid skal dreie seg om oppgjørsformen og at resultatet til slutt likevel kanskje blir et samordnet oppgjør. Vi må komme fram til drøftinger av de vesentlige tingene raskest mulig.

Det er viktig med en sterk samordning i tid og samtidig ønsker fagbevegelsen kontroll med det som skjer ellers i samfunnet. Det er merkelig nok et avsnitt ingen har hatt noen innvendinger mot og det er avsnittet om at LO-oppgjøret skal være retningsgivende for andre grupper i samfunnet. Det betyr i realiteten samordnet oppgjør.

Vi har fått en grundig og god forberedelse til tariffoppgjøret og dermed større forståelse for utgangspunktet. Det gjelder blant annet særbehandlingen for den offentlige sektor.

Det er kommet en oppfordring til Kartellet om å klargjøre situasjonen bedre for de statsansatte. Jeg vil rette denne oppfordringen til LO. Statistikken fra Økonomisk kontor vil kunne klargjøre dette.

Sverre Enger, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, anbefalte Representantskapet å stemme for Leif Andresens forslag. Enkelte grupper må få spesialbehandling, men det er ikke nødvendig å nevne dem spesielt.

«Økonomisk informasjon» viser gjennomsnittslønna for de forskjellige grupper. Vaskeribetjeningen i vårt forbund er ført opp med en gjennomsnittslønn på kr. 10,88, mens Jern og Metall ligger på en gjennomsnittslønn på kr. 13,99. Dette forteller noe om ulikheten.

Jeg vil ellers varmt støtte Ruth Svendsens forslag. Fortjenesten og ikke kjønnsbetegnelsen må være grunnlaget for lønnsberegning.

Ingolf Holthe, Sør-Trøndelag, følte seg mer og mer forvirret. Noen snakker om samordnet oppgjør og deres tale må innebære forbundsvise forhandlinger. Det verste jeg har hørt er at en beklaget seg over at diskusjonen bare dreide seg om oppgjørsformen. Det er jo det viktigste.

Hele opplegget fra Sekretariatet, endringsforslagene og talerne tilsier et forbundsvist oppgjør. Noen unntak er tatt med i uttalelsen og i debatten har det vært nevnt enda flere. Innenriksfarten snakker om sine store problemer og mener de best kan løses gjennom forbundsvise forhandlinger. En annen ting er at NAF tror samordnet oppgjør er best. Og vi må jo spørre hva som er galt når motparten roper halleluja til vårt opplegg.

Ved et samordnet oppgjør tas det utgangspunkt i de dårligste fagområdene. Vi tjener mest på forbundsvise oppgjør. Det blir ikke noe mer i lomma på folk i dårlige bedrifter om andre får mindre.

Olav Lero, Bygningsindustriarbeiderforbundet, mente at det var mange grupper som lå like dårlig an som de som var nevnt spesielt

i forslaget. Dette går klart fram av «Økonomisk informasjon». Og vi snakker ikke om enkeltbedrifter, men om overenskomstområder. Et samordnet oppgjør skal være et rettferdig oppgjør. Det vil bli sterk misnøye i de vanskeligstilte tariffområdene som ikke er nevnt i uttalelsen.

Olaf Axelsen, Treindustriarbeiderforbundet, nevnte at han tidligere hadde uttalt at han muligens kunne slutte seg til Leif Andresens forslag. Jeg har funnet ut at Willard Kristiansens forslag er mest dekkende for det jeg foreslo og vil stemme for dette.

Leif Andresen, Sekretariatet, hadde ikke funnet grunn til å trekke sitt forslag under sekretariatsmøtet. Willard Kristiansens forslag er imidlertid kommet inn og dermed ble resultatet bedre. Jeg vil trekke mitt forslag for å lette avstemningen og henstiller til mine kolleger å stemme for Sekretariatets forslag med de endringer som er gjort.

Otto Totland, Sekretariatet: Firti talere har hatt ordet. De fleste har snakket om oppgjørsformen. Noen har sagt at dette er bortkastet tid. En fornuftig oppgjørsform og en fornuftig taktikk er etter min mening meget viktig.

Siste gang vi hadde forbundsvise oppgjør var i 1961. Nå er det så lenge siden at det må være på tide med et nytt forbundsvist oppgjør. Noen har sagt seg enig i samordning, men ikke for sitt eget forbund. Flesvig nevnte to grupper som måtte holdes utenfor, Bygning har nevnt noen områder, Kjemisk har forskjellige grupper de mener må holdes utenfor. Det ville skape store problemer dersom dette skulle gjennomføres.

Det er blitt sagt at det er høytlønnsforbundene som går inn for forbundsvise oppgjør. Handel- og Kontor er ikke noe høytlønnsforbund.

Det har vært snakket om nødvendigheten av å vise tillit til den nye ledelsen. Jeg vil gjerne si at jeg har stor tillit til den nye ledelsen, men jeg må få lov til å ha egne oppfatninger.

Hvis vi går inn for forbundsvise oppgjør så krever det klokskap og innsatsvilje. Det må skje etter hovedretningslinjer trukket opp av LO.

Jeg vil anbefale Representantskapet å stemme for mitt forslag.

Tor Aspengren: Det sies at når NAF ønsker samordning, så må ikke vi gå inn for det. Det er en helt annen motivering som ligger til grunn for flertallets holdning. Blant annet har de gode erfaringene fra Sverige gjort at vi går inn for denne linjen.

Kongressens behandling av tariffspørsmålene blir tatt til inntekt for forbundsvise oppgjør. Vi vet at de som ønsker andre løsninger enn forbundsvise oppgjør ikke er så aktive i debatten, så jeg tror ikke vi skal legge for stor vekt på dette.

Dagens samfunn er så sammenkoplet at kamp for eksempel i transporten etter kort tid vil føre til at hele industrien stanser. Jeg tror vi skal være oppmerksom på dette når vi vurderer spørsmålet om konflikt.

Jeg vil også gjerne presisere at forbundene vil få anledning til å kjøre fram egne saker. Jeg fikk et konkret spørsmål om dette fra Grafisk og det kan jeg svare ja på.

Tanken om lovfestet minstelønn har vært nevnt i debatten. Jeg tror det ville være en ulykkelig situasjon om vi fikk dette. Det ville nemlig bety at mange ville bli liggende på minstesatsen.

Når det gjelder spørsmålet om lønnsglidning i den offentlige sektor, så er det helt klart at denne er meget begrenset. Lønnsglidning har gitt 0,7 prosent og justering ca. 0,3 prosent. Dette gir i alt én prosent og det er lett å forstå at de statsansatte blir hengende etter i utviklingen.

Når det gjelder spørsmålet om lavtlønnstillegget vil vi gå så langt i individuelle krav som mulig, men på dette området er det begrensede muligheter.

Leif Østli berørte skriverier i borgerlige aviser. For min egen del tar jeg verken Aftenposten eller andre borgerlige aviser alvorlig.

Sverre Enger kom inn på Leif Andresens forslag. Det er nå trukket tilbake, men jeg vil gjenta at det er anledning til å ta opp de tingene Andresen nevnte.

Vi har stilt betingelser for å gå inn for en oppgjørsform som dette. Halvparten av jordbruksoppgjøret skal dekkes over statsbudsjettet. Og resultatet av vårt oppgjør skal fastsette grunnlaget også for grupper utenfor LO. Hvis vi ikke får disse garantiene fra Regjeringen må hele spørsmålet om tariffoppgjøret tas opp på nytt.

Jeg håper vi kan få så stor enighet om dette som mulig. Vi står sterkere dersom vi får et enstemmig vedtak.

Saken ble tatt opp til votering:

Votering:

En prøvevotering ga 30 stemmer for mindretallets (Otto Totlands) forslag.

Endelig votering over innstillingen: Flertallsforslaget fra Sekretariatet ble vedtatt mot 14 stemmer.

Ruth Svendsens forslag ble enstemmig vedtatt.

Forslaget fra Sekretariatet til uttalelse om den økonomiske situasjon ble enstemmig vedtatt.

Tor Aspengren: Det har vært en springende debatt, men vi fikk klarhet til slutt. Jeg håper vi vil få den nødvendige støtte når forhandlingene med myndighetene og NAF starter. Jeg vil også håpe at de etterfølgende forbundsvise forhandlingene vil gi gode resultater.

Takk for møtet og god hjemreise.

REPRESENTANTSKAPETS VEDTAK

Utviklingen i Norge har i inneværende tariffperiode vært preget av økonomisk vekst. I den første del av tariffperioden var veksten noe svakere enn vanlig i 1960-årene, og dette førte også med seg en viss øking i tallet på arbeidsløse. Fra 1967 til 1968 økte den totale produksjon (bruttonasjonalproduktet) i landet med 3,8 prosent. At produksjonsveksten ble mindre enn vanlig, skyldes særlig ettervirkninger av en internasjonal konjunkturavslapning og den indre økonomiske politikk, og i mindre grad reduksjonen av normalarbeidstiden fra 45 timer til 42 ½ time pr. uke fra 1. juli 1968.

I 1969 har den internasjonale økonomiske utvikling vært preget av høykonjunktur. Enkelte land synes nå å ha passert konjunkturtoppen, men det er grunn til å regne med en tilfredsstillende internasjonal konjunkturutvikling også i en tid framover. Bl. a. på denne bakgrunn er det i Nasjonalbudsjettet (for 1970) regnet med en øking i den totale produksjon i Norge på 4 ½—5 prosent i hvert av årene 1969 og 1970. Tar en hensyn til økingen i sysselsettingen, regnes det med en øking i produksjonen pr. årsverk på 3 ½—4 prosent i hvert av disse årene.

Den økte sysselsetting har ført til reduksjon i tallet på arbeidsløse i 1969, og en må generelt regne med et stramt arbeidsmarked i tiden framover. I utenriksøkonomien har det i den senere tid vært overskudd, mens det for 1970 regnes med et underskudd. I Nasjonalbudsjettet heter det imidlertid: «at vår utenriksøkonomiske stilling for tiden er så vidt sterk at en svekkelse av driftsbalansen overfor utlandet uten større vanskeligheter vil kunne tales.»

Konsumprisindeksen steg med 3 ½ prosent fra 1967 til 1968 og fra 1. halvår 1968 til 1. halvår 1969 med 3 prosent. Den nye konsumprisindeksen med 1968 = 100, lå på 101,5 poeng pr. 15. januar 1969 og på 104,1 poeng pr. 15. oktober 1969. Fra oktober 1968 til oktober 1969 steg konsumprisindeksen med 3 prosent.

Lønnsutviklingen i inneværende tariffperiode har vært bestemt av tariffmessige tillegg (herunder kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen) og lønnsglidning. Lønnsutviklingen har ikke vært lik for alle grupper. I gjennomsnitt for mannlige industriarbeidere steg timefortjenesten fra året 1967 til 1968 med 8 prosent. En del av økingen i timefortjenesten skyldtes kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen i 1968, og realverdien har blitt redusert på grunn av prisstigningen. En kan tilnærmet beregne en reallønnsøkning i årsfortjenesten fra 1967—1968 på ca. 2 prosent for mannlige industriarbeidere og ca. 3,8 prosent for kvinnelige industriarbeidere.

For utviklingen 1968 til 1969 har en hittil bare tall for 1. halvår 1969. Fra 1. halvår 1968 til 1. halvår 1969 økte timefortjenesten for mannlige industriarbeidere i gjennomsnitt med om lag 12 prosent, hvorav om

lag 8 prosent skyldtes tariffmessige tillegg (herunder kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen) og om lag 4 prosent lønnsglidning. Holder en kompensasjonen for arbeidstidsforkortelsen utenfor og tar hensyn til prisstigningen, kan en tilnærmet beregne reallønnsøkningen for mannlige industriarbeidere for 1. halvår 1968 til 1. halvår 1969 til om lag 4—4½ prosent. For kvinner vil det tilsvarende tallet ligge på om lag 5 prosent. Tallene for utviklingen i 1. halvår vil imidlertid vise en særlig sterk stigning, fordi tariff tilleggene i det alt vesentlige slår ut nettopp i denne perioden. Utviklingen fra 2. halvår 1968 til 2. halvår 1969 vil vise en lavere stigning både nominelt og reelt.

Den største usikkerhetsfaktor i den aktuelle situasjon utgjøres av skatteomleggingen fra 1. januar 1970. Det er beregnet at den direkte prisvirkning av omleggingen fra omsetningsavgift til merverdiavgift med forhøyelse av avgiftssatsene fra 13,64 prosent til 20 prosent og utvidelse av avgiftsgrunnlaget, vil føre til en stigning i konsumprisindeksen på 5,8 prosent. Kompensasjon for denne prisøkning skal gis gjennom økte trygder og reduserte direkte skatter. Ifølge de beregninger som foreligger, vil det for de laveste inntektsgrupper og de høyeste inntektsgrupper stort sett bli gitt en viss overkompensasjon, mens kompensasjonen for de midlere inntektsgrupper er svakere, slik at det ikke i alle tilfelle vil bli gitt full kompensasjon for disse.

Når det gjelder de indirekte prisvirkninger og andre økonomiske virkninger av skattereformen, er situasjonen stadig uklar. Det er gjennomført visse tiltak fra myndighetenes side, bl. a. prisreguleringsbestemmelser, for å motvirke uheldige utslag. Renteforhøyelsen vil imidlertid etter hvert slå ut i visse prisforhøyelser. De tiltak som hittil er gjennomført kan ikke anses å være tilstrekkelige. Utviklingen må følges med stor oppmerksomhet, og fagbevegelsen må — når situasjonen er mer avklart — gjøre de nødvendige vedtak om den politikk som i denne forbindelse skal følges med sikte på tariffrevisjonen.

I henhold til foranstående, mener Representantskapet at det ved tariffrevisjonen i 1970 bør reises krav av generell karakter for at arbeidstakerne kan få sin andel av den produksjonsutvikling som har funnet sted. For det første bør det reises krav om et generelt lønnstillegg. For det annet må det reises krav om et lavtlønnstillegg for de som ikke har fått andel i den velstandsutvikling som har funnet sted. Det må også reises krav om å få gjennomført en såkalt lønnsglidningsgaranti, dvs. en ordning med tillegg til dem som ikke har fått den beregnede lønnsutvikling i tariffperioden.

Selv om det ved denne tariffrevisjon ikke blir reist krav om generell forkortelse av arbeidstiden, må det likevel stilles krav om at arbeidstiden for helkontinuerlige og døgkontinuerlige skiftarbeidere blir satt ned til 40 timer pr. uke i gjennomsnitt. For denne arbeidstidsforkortelse

må det også kreves full kompensasjon. Det bør satses sterkt på i større grad å få gjennomført 5 dagers arbeidsuke.

De krav som her er nevnt må utformes og reises av Landsorganisasjonen overfor Norsk Arbeidsgiverforening.

Representantskapet forutsetter at oppgjørets sluttresultat må tilpasses den enkelte tariffavtale. Denne tilpassing skjer gjennom forhandlinger mellom det enkelte forbund og dets tariffmotpart. Om nødvendig deltar LO i forhandlingene.

Som følge av at et generelt lønnstillegg og lavtlønnstillegg ikke kan gjennomføres på samme måte overalt i arbeidslivet, må det for innenriksfarten, handel- og kontorsektoren, rutebilene, kjøttindustrien, baker- og konditorfaget, hermetikkfabrikkene og jernbanebetjeningen ved LKAB, føres separate forhandlinger om lønsspørsmålene.

Innen den offentlige sektor — stat og kommune — må det også føres spesielle forhandlinger — da lønnsutviklingen i disse områder i gjennomsnitt i tariffperioden ikke har vært den samme som i den private sektor. Sekretariatet må derfor i samråd med Statstjenestemannskartellet og forbundene i kommunesektoren utforme de spesielle krav som må stilles.

Landsorganisasjonen må ved denne tariffrevisjonen overfor myndighetene kreve at den økonomiske ramme som en kommer fram til ved forhandlingene mellom NAF og LO for det private næringsliv, også må gjelde for alle andre som skal ha sine inntekter og lønninger revidert.

Dessuten må en overfor myndighetene kreve at halvparten av det som blir gitt til jordbruket i forbindelse med den nye jordbruksavtalen blir tatt over Statsbudsjettet, slik at prisene på den måten holdes på det lavest mulige nivå.

Avtalens varighet må være 2-årig, og inneholde indeksreguleringsbestemmelser.

På disse vilkår vil Representantskapet gå inn for samordning av lønns- og inntektsoppgjørene for de tariffavtaler som har utløp første halvår 1970.

Representantskapet gir samtidig Sekretariatet fullmakt til å utforme de endelige krav som skal stilles.

DEN ØKONOMISKE POLITIKK

Uttalelse av LO's representantskap.

Den økonomiske situasjon er preget av usikkerhet i forbindelse med overgang til 20 prosent merverdiavgift fra 1. januar 1970. Ved de økonomisk-politiske tiltakene Regjeringen har satt i verk i den senere tid, er usikkerheten økt.

Som et forsøk på å holde den forventede prisstigning noe under kontroll, vedtok Regjeringen i slutten av september å gjennomføre en delvis prisstopp. At dette ikke var et tilstrekkelig sterkt virkemiddel for å holde prisene under kontroll, vises med all tydelighet av den senere stigning i konsumprisindeksen.

Regjeringen har senere utvidet prisstoppen til også å omfatte avanser. Det er imidlertid all grunn til å tro at prisene vil stige også i tiden framover til årsskiftet.

Det er Regjeringens samlede økonomiske politikk som har ført til en slik utvikling. Pris- og avansestoppen var i den foreliggende situasjon et skritt i riktig retning, men var ikke tilstrekkelig og kom for sent.

Regjeringens beslutning om å heve diskontoen med 1 prosent, er et eksempel på et tiltak som bidrar til prisstigning. Gjennom den etterfølgende renteheving øker kostnadene for bedriftene, noe som igjen blir veltet over i prisene på de ferdige produkter.

Den største ulempe ved rentehevingen er den sosiale slagside den har, bl. a. i form av økte renter på Husbanklån. Dette vil bidra til å øke husleiene for folk med vanlige inntekter.

Landsorganisasjonens representantskap vil peke på den mangel på kontakt som har vært mellom Regjeringen og organisasjonene i disse sakene, og i flere andre saker av økonomisk-politisk betydning. Det kontaktutvalg som er opprettet mellom de store organisasjonene på arbeidsmarkedet og Regjeringen, er av liten verdi dersom det bare skal fungere i forbindelse med tariffrevisjonene. Representantskapet vil peke på at også større og viktige saker av økonomisk-politisk betydning mellom tariffrevisjonene bør diskuteres i kontaktutvalget.

Landsorganisasjonen har tidligere pekt på de uheldige sider ved overgang til 20 prosent merverdiavgift fra 1. januar 1970. Da LO avga uttalelse i forbindelse med innstillingen fra skattekomitéen — Sandbergkomitéen — ble det satt følgende vilkår for overgang til merverdiavgift: Det måtte finnes fram til et effektivt og enkelt kontrollsystem, det måtte bli gjennomført en lønsskatteordning fra samme tidspunkt, og det måtte sørges for en skattemessig mer likeartet behandling av lønnsinntekter og andre inntekter. Dessuten ble det framholdt at avgiftssatsen måtte settes så lavt som mulig av hensyn til prisstigningen.

Disse vilkår er ikke oppfylt, og LO tar derfor avstand fra Regjeringens behandlingsmåte av denne saken, og beklager sterkt stortingsflertallets beslutning om gjennomføring av 20 prosent merverdiavgift fra 1. januar 1970.

